

Голос України

Влада - Радам!

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 41 (1541) • Четвер, 6 березня 1997 року • Ціна договірною

ІЗ ТЕПЛИХ КРАЇВ ПОВЕРНУВСЯ ЗВЯГІЛЬСЬКИЙ. Ласкаво просимо до рідного гнізда!

Було у двадцять роки таке слово в російській мові (на нашу його не перекладеш) — «лишенець». Це той, кого диктатура бунтівного пролетаріату позбавляла виборчих прав. «Лишенням» нового часу — одним з небагатьох — був і Юхим Леонідович Звягільський. Тільки позбавили його депутатської недоворканності. Як відомо, нещодавно Верховна Рада ту недорканність йому повернула. І Юхим Леонідович повернувся в Україну. Що в душі його, шекспірівського пристраси чи спокій? У всякому разі, ця історія — сюжет, гідний роману. Про наш славетний час.

А ми вітаємо виборців Юхима Леонідовича, які вірили в нього. (Закінчення на 2-й стор.)

ЯК КРАЩЕ ЗАКОНИТИ МІСЦЕВУ ВЛАДУ

Під час зустрічі членів Асоціації сільських, селищних та міських Рад України, а також Асоціації районних у місті Рад України з Головою Верховної Ради України Олександром Морозом та заступником Голови Верховної Ради Віктором Мусіяком йшлося про хід законотворчого процесу в парламенті України. Обговорювали зокрема проблеми проєктів законів про місцеве самоврядування та про Державний бюджет на 1997 рік, про державну адміністрації та про місцеві податки та збори.

Нині актуальним є питання розроблення механізму захисту прав та інтересів територіальних громад. Наприклад, проблему визначення видатків місцевих бюджетів на утримання апарату рад і місцевих органів влади намагаються розв'язати винятково за рахунок так званої «економії» — тотального скорочення апаратів органів місцевого самоврядування, що практично унеможливило реалізацію передбачених законодавством повноважень рад.

(Закінчення на 2-й стор.)

Парламентська хроніка

Права людини у констенції національної безпеки Ранкове і денне засідання 5 березня

Сесія продовжила обговорення проєктів закону про уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

Цікаво, що і ліві, і праві, акцентуючи на невідповідності прийняття такого закону, шередуєм вели сворідну політрозаніку перед майбутніми виборними баталіями. Актие зрозуміло, невинувати зарплата, пенсії, утримання передбачених законом пільг — порушення конституційних прав людини.

(Закінчення на 2-й стор.)

Культура: з обох боків кордону

І Кучма з весною в Молдову летить

Президент Леонід Кучма 11-12 березня побуває з першим офіційним візитом у Республіці Молдова. Поїздка має стати важливим кроком до поглиблення українсько-молдовського співробітництва в політичній, економічній, культурній і науковій галузях. Заплановано зустрічі Леоніда Кучми з Президентом Республіки Молдова Петру Лучинським, заступником голови парламенту Дмитру Молчаном і Прем'єр-міністром Іоном Чубуком, а також підписання низки двосторонніх документів, зокрема декларації про створення митного союзу, угоди про співробітництво прикордонних областей.

Нові члени Руху за народ

Президент концерну «Денлі» Михайло Бродський, президент ЗАТ «Київський веломост» Віктор Чайка стали членами Народного Руху України. Крім них отримали партійники народний депутат Віктор Терен і віце-президент Академії оригінальних ідей, кандидат сільськогосподарських наук Петро Харченко, половець «Інтерфакс-Україна». За словами лідера Руху В. Чорновіла, поки що не розв'язано питання про «формальне членство» в Рухі Олександра Савченка, який нині виконує обов'язки директора ЄБРР.

Сьогодні різні діжки-спиритники намагаються контрабандним шляхом вивести художню цінні речі за кордон і заробити на тому добрячі гроші. Звісно, нерідко їхні «воюяки» закінчуються вже під час митного контролю. Усі цінності, конфісковані на митниці, згідно з чинним законодавством мають потрапляти в наші музеї. Та здебільшого вони припадають пилком, псуються на митних складах. Ні, митники в даному разі ні при чому — вони ще й просять-нагадують, щоб мистецтві твори чимкоріше забрали. Але наші музеї, які ледве живують, не можуть поповнити свої фонди новими надбаннями.

Чому так сталося? Про це читайте на 6-й стор.

Яке ж свято без протесту?

Сьогодні, напередодні Міжнародного жіночого дня, ліві сили київського регіону збираються провести в столиці «марш протесту жінок-трудівниць проти голоду та злиднів».

Як повідомив в інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна» координатор блоку лівих сил київського району Василь Арестов, учасники акції мають намір зібратися на Бессарабській площі, пройти колонами Хрещатиком та завершити її масовим мітингом біля Київської міськадміністрації. Він зазначив, що голова столичної міськадміністрації Олександр Омельченко не дав дозволу на проведення маршу. Але, за словами Арестова, акція протесту відбудеться.

Факт

Найдисциплінованіших - 83 депутати

Інформація про участь народних депутатів України у пленарних засіданнях шостої сесії Верховної Ради України за період з 3 вересня 1996 року по 24 січня 1997 року

Відповідно до доручення керівництва Верховної Ради України та вимог частини І статті 41.8. Регламенту Верховної Ради щодо регулярного інформування про відсутність народних депутатів на пленарних засіданнях без поважних та з невідомих причин комісія проаналізувала дані про відвідування пленарних засідань народними депутатами України за час роботи шостої сесії і визначила стан відвідування народними депутатами пленарних засідань з початку роботи сесії дещо поліпшився порівняно з минулими сесіями.

На нашу думку, це поліпшення стало можливе завдяки заходам, що практикувала комісія: оприлюдненню списків народних депутатів, які без поважних причин допускали пропуски пленарних засідань, відраховуванню від виплат, пов'язаних з виконанням депутатських обов'язків, публікація у засобах масової інформації відомостей про відвідування тощо.

За період з 3 вересня 1996-го по 24 січня 1997 року відбулося 86 пленарних рестрацій. Всього народними депутатами за цей час пропущено 10,4 відсотка часу, відведеного на пленарні засідання (за час п'ятої сесії цей показник становив 12 %).

Аналіз свідчить, що 6,7 відсотка пропусків становлять з відомих причин: відсутність (3,1 %), хвороба, родинні обставини тощо.

З невідомих причин народними депутатами пропущено 3,71 відсотка пленарного часу, або 1327 по-місних рестрацій.

Як свідчать дані відділу обслуговування пленарних засідань секретаріату Верховної Ради, не пропущено за згаданий період жодного пленарного засідання під час шостої сесії 83 народних депутати (28%). З різних причин не взяли участі в одному чи кількох пленарних засіданнях 332 (80 %) народних депутати.

За даними електронної системи «Рада» та результатами письмових рестрацій, найбільшу кількість рестрацій з невідомих причин за згаданий період пропустили такі народні депутати України:

Прізвище	в/о	пропущено рестрацій за час шостої сесії	(% від 86 рестрацій, що відбулися)
Гладуш В.	92	23	(26,7)
Дьомін О.	371	69	(80,2)
Засука А.	210	22	(25,5)
Карасик Ю.	427	31	(36,0)
Філіпчук Г.	437	38	(44,1)
Франчук А.	31	21	(24,6)
Франчук І.	35	23	(26,7)
Чейлеш С.	170	20	(23,2)
Шибко В.	82	47	(54,6)
Шпек Р.	200	52	(60,46)

Комісія звертає увагу народних депутатів на необхідність дотримання вимог статті 41.5, 41.6, 41.7 Регламенту Верховної Ради України.

У разі неможливості взяти участь у одному чи кількох пленарних засіданнях, народний депутат України зобов'язаний письмово, із зазначенням причин повідомити про це голову Голови Верховної Ради через секретаріат (відділ обслуговування пленарних засідань).

Петро ШПЕК,

голова Комісії з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів.

Чий «досвід» крадій?

В одному з парламентів світу.

На одному з пленарних засідань законодавчого органу України.

... і коментар

Застосування крайніх заходів, про які йшлося в інформації голови Комісії з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів Петра Шпека, до депутатів, які нехтують своїми безпосередніми обов'язками, на жаль, не завжди має позитивні результати. Шпелів картина в сесійному залі стає дедалі несприятливішою з точки зору присутності депутатів на робочих місцях.

Усе можна зрозуміти: є проблеми, є праця в комісіях, у відраженнях. Але ніякі депутати не будуть говорити про те, що «пропущили» поїзди на виборчі округи і там уже розпочалися виборчі пресинг на виборців. Зауважимо, за рік до самих виборів. Голосування за когось стало нормою, практикою депутатської діяльності. Депутати дуже не

Натисніть кнопку. Особисто!

люблять, коли їм закликають про це, наводять приклади інших парламентарів, доводять, що доцільніше, організувати голосування «одного до всіх», що не обов'язково присутність кожного, якщо позиція погоджена у фракції чи групі, якщо суцільний, на яку й кнопка тиснула. Можливо, можливо, можливо-товариші, ви й маєте рацію. Однак є Конституція, де чорним по білому записано, що «голосування на засіданнях Верховної Ради України здійснюється народним депутатом України особисто».

Що норму ухвалив не хто інший, як сама Верховна Рада. І якщо воно, мабуть, не стигнуло з доказами ефективності, якщо голосування хтось за когось. Та якщо тільки в цьому була справа!

Якби ж ішлося тільки про недоброзичливі чи невихованість, то, напевно, ніхто і не зважав би на це. Ідеться про інше. Про те, що конституційна норма про голосування народним депутатом особисто має наслідки. Не треба, мабуть, доводити, що голосування то і є промислом, яка застосовується під час ухвалення за-

конів. Так, в Конституції записано: «Закономи та інші правові акти за рішенням Конституційного суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо було порушено встановлену Конституцією України процедуру їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності». Отож, обстоюючи порушення Конституції в частині про голосування, депутати фактично дають привід для того, що будуть акти, ухвалені у залі пароражому залі парламенту, може бути визнано неконституційними. Ніхто нікому не ворог. Але все-таки, що може бути важливіше для депутата за правду над законами? Мабуть, доцільніше дотримуватися Конституції, ніж ініціювати зміну її, скажімо, у цій частині.

Світлана ПИЩАКЕНКО.

Партійні рядки

Хто платитиме секретареві ЦК?

Надавати громадським організаціям і політичним партіям прями фінансові підтримки держава не може і не скоро буде готова до цього. Інша справа, що полегшувати матеріальне становище громадських об'єднань оподаткування — запровадити пільгові оподаткування (скажімо, ульговий від податку на землю, не нерухоми майно, від ПДВ тощо). Про це заявили представники Кабінету міністрів України на семінарі з питань діяльності, оподаткування підприємств, громадських об'єднань, що і ініціював Інститут демократії імені Пилипа Орлика, та постійний парламентський Комітет з питань правової політики і судово-правової реформи дні відвідує у Києві. Запрошує для виступу ініціатори фінансової ОРН, США, зокрема з американського Центру некорумпованої права, інформували, що світова практика заводить до чотирьох відсотків пільгу для розв'язання проблеми оподаткування громадсько-політичних об'єднань громадян. За першими двома — це оподатковуються усі їхні доходи, або вони не оподатковуються зовсім. А ось у США, наприклад, оподатковують лише доходи, отримані організацією від повсякденної діяльності. У деяких інших країнах не оподатковують доходи громадських об'єднань лише до певної межі (незалежно від їх походження).

Утім, відомий український економіст Олександр Осіпів своєму гострому виступу закликав сіло не брати за приклад подібні механізми, прийняті ще у червні 1992 року, не передбачено тенденцію до розвитку багатопартійності в Україні, створення громадських організацій різних організаційно-правових форм. Причому, за цим законом, до числа таких не ввійшли регіональні та професійні організації. Надзвичайно негативно позначився на діяльності партій та організацій невизначеність і нестабільність їх фінансової підтримки, через що одні зменшили згодувати окремі програми чи й припинили своє існування, в інші, прикриваючись «адаптацією громадських фондів та установ, отримують податкові пільги і перекладають до сутю комерційної діяльності.

З огляду на все це, а також на ту обставину, що наш парламент уже розглядає проєкт док нових законів «Про благодійницьку діяльність» та «Про політичні партії», виникла потреба реформування і законодавства про громадські організації. За ініціативою Асоціації народних депутатів попередньої скликання Верховної Ради, розробив проєкт нового закону про громадські організації розробив авторський колектив у складі Анатолія Ткачука, Василя Костиченка, Гора Баєва, Михайла Бурменського і інших, котрий уже підтримала чимала група народних депутатів України.

Як зазначив на семінарі Василь Костиченко, виходячи з факту існування об'єднань громадян різних організаційно-правових форм, проєкт передбачає створення таких нових одиниць громадянського суспільства, як неурядовий фонд тощо). Одна з новел законопроєкту — норми не обов'язкового членства (не обов'язковою реструтування членом організацією). Не виключається і запровадження цих дозволених для роботи (робі в члену парламенту існують дані і різні, але вони різні), то чи не краще їх легалізувати і цим полегшити контроль над ними?.

Анатолій БЕШ.

Репліка

Пан Роман Шпек консультує пана Романа Шпека?

Президент України Леонід Кучма підписав указ «Про Палату незалежних експертів з питань іноземних інвестицій», яким визначено мету створеного органу — запобігання спорам між іноземними інвесторами та органами місцевої влади і місцевого самоврядування, сприяння їх оперативному пошуку дозволів на вступ.

Палата експертів діятиме при Президентові України як постійний консультативно-дорадчий орган на основі положень, затверджених Президентом.

Указом Президент призначив голову Національного агентства України з реконструкції та розвитку Романа Шпека головою Палати незалежних експертів з питань іноземних інвестицій. Романові Васильовичу пропонують покласти на нього і новий термін проєкт положень про Палату експертів та пропозиції про персональний склад. Організаційне і матеріально-технічне забезпечення Палати експертів складає також на Національне агентство України з реконструкції та розвитку.

Як відомо, очолюване Романом Васильовичем агентство здебільшого й має справу з іноземними інвесторами на регіональному й урядовому рівнях. От чому експертів, затверджених Президентом, вимагають, питання залаштунків відкрити. Бо Роман Шпек надійшли у такий спосіб повноваженнями організувати експертизу й одночасно користуватися її результатами.

Ми знаємо, що в Україні за таких умов експертиза буде неупередженою. А ви?

Хроніка. Факти. Події

● Вашингтон

Розмножуйтеся.
Але природно

Президент США Білл Клінтон запровадив заборону на використання федеральних коштів для будь-яких експериментів з «клонування» (безстатеве розмноження)

людей. «Вінніччю», — заявив він, виступаючи в Білому домі, — ходяче федеральне відомство не має права підтримувати, фінансувати або здійснювати таку діяльність». Водночас Клінтон закликав дотримуватися добровільного мораторію на проведення таких досліджень у всіх американських приватних лабораторіях і клініках.

● Рим

Неспокійне сусідство

Ні власті Албанії, ні албанська дія опозиції досі не виявили готовності розпочати діалог з метою формування уряду національного примирення, який поклав би кінець кризі та масовим заворушенням на північ країни. Це твердження міністр закордонних справ Італії Ламберто Діні, виступаючи на спеціальному засіданні сенату — верхньої палати італійського парламенту, присвяченому становищу в сусідній Албанії.

● Брюссель

Африканський континент
хоче миру

Міністр закордонних справ Заїру Жерар Каманда на Канчанді побував у Брюсселі і передав своєму бельгійському колезі Еріку Денісу документ із згодою Кіншаси на здійснення плану ООН та Організації Африканської Єдності (ОАЄ) з урегулювання озброєного конфлікту в Заїрі.

● Тайбей

Робоча сила на експорт

Тайбей і Ханой підписали угоду про експорт в'єтнамської робочої сили на Тайвань. Протягом цього року на острів прибудуть 5 тисяч робітників із В'єтнаму. Всі вони будуть задіяні на різних будівельних об'єктах.

● Сєул

З'являться нові особи
в уряді

Треті за останні 16 місяців зміни в південнокорейському уряді, як очікується, стосуватимуться п'яти осіб із 22 міністерських постів. Голови відомства, що відповідають за забезпечення національної безпеки та відносини із Північною Кореєю, збережуть свої пости.

За новоназначилих кореспондентів «Г» та інформаційних агентств.

Мистецтво робити бізнес

З легкої руки американського поп-зірка Мадонни та іспанського співака Хуліо Іглесіаса аргентинська столиця переживає справжній туристичний бум.

Найшумливіший фільм «Евіта», у якому Мадонна зіграла головну роль, та світовий успіх записаного Іглесіасом диска «Танго» принесли Буенос-Айресе купу грошей від туристів зі всього світу.

Фільм «Евіта» і справді непоганий. Його висунуто на «Оскар», що втричімує в березні. Однак, зрозуміло, що приваблива туристів в Буенос-Айресе не лише красиво знята казка, а й бездоганний сервіс у столиці Аргентини. Тримільйонне місто торік прийняло 2,7 мільйона відпочиваючих, три чверті яких — з країн Латинської Америки, а 25 відсотків — з Європи, США та Канади. Серед європейських туристів — більшість іспанців та італійців.

Нині в аргентинському «головному місті» налічується 1246 готелів, а таксі — утричі більше, ніж у самому Нью-Йорку. Чому ж туди не поїхати? Хоча й вважається Буенос-Айресе одним із найдорожчих міст світу, але ж там так дають про туристів...

Єрусалим — на роздоріжжі

Коментар

ПЕРВІНО, у світі немає нічого святого. Такого суворого висновок маювало доводило, коли чиясь, де бувало розділяють на шматки колиську прог розівлі — Єрусалим. Місто зі скарбами для мур-суд-жам, іудей та християни пам'ятками стало точкою відліку політичних інтересів та пристрастей. У світо-лого не залишають.

Новий сплеск емоцій стався після рішення уряду Ізраїлю побудувати єврейські квартали в «арабському» Східному Єрусалимі. Рішення, яке видається шкільно-правильним прем'єр-міністру Біньяміну Нетаньяху, яке засудили Рада Безпеки ООН, більшість європейських та арабських держав, Сполучені Штати. А палестинці взагалі назвали план побудови єврейських кварталів «декларцією про війну».

Що ж таке палестинський лідер Ясир Арафат і чому протести підтримує у Вашингтоні. Він сподівається виробити якийсь механізм, що допоможе й арабам протистояти акціям Ізраїлю.

Справа, у палестинців є причини для нерушності. Білеоруччів, вони вважають Єрусалим своєю столицею. Сама ж історія міста — досить неспроста. За рішенням Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1947 року Єрусалим має стати самостійною адміністрацією, олімпією під управлінням ООН. Але після арабсько-ізраїльської війни 1948—1949 років місто поді-

лили на дві частини: східна відійшла до Йорданії, західна — до Ізраїлю. Незавжди Ізраїль проголосив Західний Єрусалим своєю столицею, а в 1967 року захопив і східну частину міста. 1980 року Ізраїль назвав Єрусалим своєю «єдиною та неподільною столицею».

Запутана історія. І Ізраїльтяни, і палестинці доводили, виступаючи про Єрусалим таким скандальним, що викладали його розв'язання на майбутнє, коли має було врегулювано більшість проблем між євреями та арабами. Але, як бачимо, що традицію було порушено Ізраїлем торік, коли відкрили тунель для перехожих у районі однієї з головних мусульманських мечетей в Єрусалимі. А нині — це й не рішення про побудову єврейських кварталів! Крім того, кажуть, що на столі в Нетаньяху лежать два нових проекти: спорудження селища для євреїв на Західно-бережжі річки Йордан та прокладання кільцевого автомобільного шосе довкола Єрусалима.

Чому так чинить уряд Ізраїлю? Одні пояснюють такі рішення мішаним нагальною необхідністю розв'язати проблеми житла: до Ізраїлю швидко прибувають тисячі євреїв із країн колишнього Радянського Союзу, який досі треба жити.

Однак інші вважають, що це лише привід. Насправді ж Ізраїль прагне показати, що в місті господарює Нетаньяху не раз каже: «Хоч Єрусалим і колись тріска тріпелі, але господарює в ньому тільки один». Прем'єр-міністр переконаний, що статус міста навіть не може бути предметом переговорів:

Єрусалим залишиться столицею Ізраїлю.

Уряд Ізраїлю прекрасно усвідомлює, що означає для палестинців побудова єврейських кварталів у північній частині міста, де проживають араби. Одряду після затвердження плану будівництва до Єрусалима було перекинуто близько тисячі поліцейських, а ізраїльські війська та сили безпеки на Західному березі річки Йордан привели до північної бойової готовності.

Нині світова спільнота занепокоєно спостерігає за цим «вибухом» ситуацією на Близькому Сході, розуміючи, що в буд-який момент там може статися неспокій. Щого тижня Білл Клінтон та Ясир Арафат під час зустрічі у Вашингтоні безпечно зникають, а знатне охолодіння гарячої голови на Близькому Сході. Але напевно чи все можна буде вирішити під час однієї зустрічі. Нині всі розуміють, що поки не буде остаточно визначено статус Єрусалима, про мир у цьому регіоні можна буде лише мріяти.

Але й з'ясувати, кому ж такі налегати стародавнє місто, не так уже й просто. Ізраїль вважає Єрусалим своєю столицею. Ясир Арафат пропонує влаштувати в місті дві столиці — ізраїльську та палестинську. А Ватикан, пам'ятаючи про майбутнє святошество 2000-ліття християнства, хоче дати святому для християн місту надати статус спеціальної території. Чи можна взагалі узгодити всі вісипії та винести остаточно рішення? Сполівітатимось, що так.

Надія БЕДРІЧУК.

Столиці світу

Експрес-інтер'ю

Доступний «Інтернет»

У КИСВІ вперше відкрито новий центр візності безплатного доступу до електронної інформації мережі «Інтернет». Про його створення і роботу розповідає консультант проекту Дмитро КОПІЛОВ:

— Цей проєкт існує у рамках програми американського фонду IREX — «Розширення доступу до «Інтернету» за підтримки фонду

«Євразія» та Центру бізнесі-освідчення досліджень. Перевага у користуванні «Інтернетом» надаватиметься в першу чергу студентам, науковцям та представникам гуманітарних інститутів Академії Наук України. Коммерційним організаціям тах послуг ми не надаватимемо.

Нині в центрі — три робочих місця, однак у майбутньому сподіваємося розширити наш комплекс до п'яти робочих місць.

Оскільки «Інтернет» поки-що обмежений, то слід попередньо записуватися.

Допоможуть?

Заходи безпеки у Чорнобиль є головним об'єктом техніко-економічного обґрунтування, підготовленого ЄС. Нова програма допомоги вартістю 1,3 мільярд ЕКЮ (1,6 мільярд дол.) повинна включити вимоги до виконання на проведення обстежень з метою виявлення і лікування ракових захворювань жертв Чорнобильської катастрофи в Україні, Білорусії і Росії.

Ця програма забезпечить постачання матеріалів для медичних аналізів і вітамінних населення віддалених регіонів, які найбільше постраждали, особливо від радіації. Частина коштів використана на проведення екстреної вакцинації населення України від дифтерії, де щільно потребують майже 10 мільйонів чоловік.

На знімку: старовинний Таллін найбільше приваблює туристів до Естонії.

Досвідно

Маємо право народжуватися!

ЛЮДИНА має неувати природою, але не має, як не мавши своїми науковими відкриттями. Недавній досвід із вивчення, що вивчає шляхом клонування (безстатеве розмноження), карбоніка чимало толосу. Адже нове відкриття робить реальним і безстатеве розмноження людей.

Ось що про це думають: «Клонування є неприйнятним актом і має бути заборонене, — вважає генеральний

секретар Рали Європи Данієль Тарішес. — Безсумнівно, досягнення британських учених із клонування виводить вражаючу, але вони знову демонструють, якими жорстокими можуть бути міжнародні норми в галузі біотехніки».

За главою Рали Європи згодний лауреат Нобелівської премії мур Діозеф Робтат: «Не можна передавати, до чого клонування може призвести наукові дослідження. Але те, що чинять у генній інженерії, змушує мене турбуватися про небезпеку, яка

може виникнути для людства».

Та найістотніші висловлювання ватиканської преси: «У наукових дослідженнях та експериментах є мескі, які не можна переходити не лише з етичних міркувань, а й з причини, що зумовлює самим характером природи. Людина має право народжуватися по-людському, а не в лабораторії. Було б бажано, щоб окремі держави терміново прийняли закон про заборону клонування людини. Це вимога розуму та людськості».

Григорій Гіттенс - це соціалізм держави

МАЙЖЕ третина населення України, а це 13 мільйонів 930 тисяч громадян, — пенсіонери. Досяг рівня садової праці і — пенсія! Шкода за прожитковий мінімум. Цим держава показує, що адекватно-адекватна матерія їй не потрібна! — Економіка цього жорстокого едварда по цілх наторгів громадян. Мінімум пенсії становить 16 гривень 02 копійки, яку отримують 146 тисяч громадян, а від 45 до 59 гривень отримують 9,4 міль. громадян. Це з урахуванням компенсаційних виплат. Кожен може прожити на пенсії, але не може жити на 16, 45 чи 59 гривень? Відрізняє, безсумнісно, буде негатишкова. І саме це змушує людей похилого віку, які вже не мають достатньої сили, шукати різні мажорити, аби доповнити пенсію.

Ми маємо зрозуміти, чому природно похилою працюючі і своєю працею наконичувати кошти для пенсійного фонду на майбутнє. Але у молоді люди немає бажання працювати на державу. Абоже спостереження за ними свідчать, що вони не мають батьки за важку працю, віддають у ких працевлаштування працюючі. І це тільки один і, напевно, досить аргументований приклад, що відчужило елітас на розвиток народного господарства.

Будь-яка політична сила, або політики зокрема, завжди використовували і використовують у своїх політичних реперсарах пенсійну проблему. Задля того, щоб виокремити нинішній на свій бік пенсіонери, роздаючи обіцянки зменшити пенсії за необхідності, збільшити пенсії і таке інше. У той же час Верховна Рада України попередньо і теперішнього скликання напарівно достатню без пенсійного законодавства, а дає можливість проводити наравлення пенсій відносно того, хто сильні і як відпрацював, щоб не було зрівнялівки. Зокрема, це бачимо закордон «Про пенсійне забезпечення». «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб спеціальних і рядового складу органів внутрішніх справ», «Про статут і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про пенсійну реформу», «Про статут судів», «Про державну службу».

Підкреслимо, ці закони дають можливість здійснювати ефективна пенсійне забезпечення громадян. Однак атручання в пенсійне законодавство шкочливий зміст і внаслідок цього більшість адмірал по найбільш захисних верствах населення і призвело до зрівняння тих, хто добре працював зже життя, і тих, хто в неадекватній роботі. Дорікання на це мені доводилося висловлювати не раз

під час зустрічей з виборцями. І вони цілком справедливо.

На мій погляд, дискримінаційним щодо пенсіонери, а також таким, що носить несприятелі у вигляді пенсії, є норма пункту шостого постанови Кабінету Міністрів України від 19.03.96 р. № 342, що дає можливість виплати без того пенсії людям, які не мають достатньої сили пенсії за два відсотки: за першою — 40 відсотків, за другою — 60 відсотків. Це означає, що виплати сум. Це також викликає незадоволення пенсіонери.

Виключає із сказаного, вважаю запитання до тих, хто сьогодні при владі і від кого залежить, щоб пенсіонери отримували гроші «незалежно», як писав, не думаєте навіть про своє майбутнє? Абоже час пролетів швидко і ви поговіряте ряди пенсіонери і відете що це таке! Невже розуміння має приходити тільки на нас сьогодні?

На жаль, не виключає відповідних заходів і до тих керівників підприємств, які не відраховують кошти в пенсійний фонд, для матеріального забезпечення сьогодні і в майбутньому своїх працівників. Тому необхідно оперативно розв'язувати питання відраховування ефективної роботи підприємств, запровадити сувору відповідальність за несплату коштів до пенсійного фонду, контролю за використанням. І чим швидше це буде зроблено, тим відрізняючись

буде можливість уникнути небажаних процесів у суспільстві. Жалюгідне забезпечення пенсіонери це сором України.

Держава має також гарантувати мінімальну пенсію, не обмежуючи максималізму, і цим самим дати надію людям на те, що вони, добра працюючи, зароблять відраховую забезпечення у старості, що гарантує наша Конституція.

Було б помилковим твердити, що держава нічого не робить. Існує велика система пільг, які надаються різним категоріям пенсіонери. Але знову ж таки в місті пільги реалізуються повільно (міський транспорт, житлово-комунальні послуги і таке інше), а в сільській місцевості цього немає.

Це одна проблема. Захрипувати автобусні маршрути, а дає, відмовляються від перевезення пенсіонери. Оскільки за пільгою автобусні перші пільги не купувати і зазначати так. Зустрічаючись з цього приводу з пенсіонерами, доходило до того, що крадіж замість пільги на проїзд провадилося б доплата до пенсії. Це ставило б у рівні умови тих, хто частіше їздить, і тих, хто майже не користується автотранспортом. Не погодитися із цим неможливо.

Частіша хворота, яка надходить на нас і ма, зобов'язує порушити це одну проблему, що турбує багатьох мій виборців, це захотіло «Про державну службу і особливості її функціонування» про пенсійне забезпечення державних службовців. Ось чому б останній літ, якого підписали в радянські газети «Сільське життя» Житомирського району І. Сенок, члени

Спілки письменників України А. Журавський, О. Шкода, корреспондент газети «Народний лікар» В. Овсирук, кандидат медичних наук, викладач Житомирського медичного інституту Імені І. Франка І. Якович.

У ному висловлюється глибоке обурення з приводу дії захотіло державної служби. Авторі публікує: «Вони не мають жодного життя прожити у теплих радянських кабінетах, чомусь поставлені у привілейоване становище, горіючи і ліжками, вигилями, інженерами, агрономів, журналістами, всім ліжком робітникам і робітницям».

Безсумнісно, це так, і це, що дає підтвердження думку про те, що в нашій державі, хто, ви робите, має менше, ніж заслужує.

Далі автори літ пишуть: «... незрозуміло людям і інші пільги для даної категорії працівників, тривали отримувати відпущення. 10 посадових осіб, коли викладає на пенсію. А ще ж і в ранги привдають і за стажем доплати. На нашу думку, це несправедливо. І хоча всі громадяни однаково, без будь-яких привілеїв».

Ні в кого не викликає сумніви доцільність такої категорії, як державні службовці. На відповідні посади слід добирати висококваліфікованих фахівців, які за свою працю отримуватимуть відрахову винагороду, а при виході на пенсію — матеріальне забезпечення. Так робиться в розвинених державах. Але у нас навіряди вищого, а винагорода вищого. Однак отримувати винагороду державним службовцям, як і всім іншим, не можна без держави, і той, хто завдає шкоди своїми діями. Кого більше а має — не це відповідає ста економічній Україні, який ми маємо.

Вважаю, що на пенсійні не необхідно призначити ніху пільги, які користуються державні службовці, щоб на тілі знавдають, як пишуть люди, не ділити літніх людей на «чорних» і «білих». Цей акт має прийняти законодавчий орган, а виконава влада поставитися до розуміння. А ті, кого це зацікавить, мають усвідомити, — якщо праця мій будинку і забезпечення людини зменшиться, легше буде працювати всім. Якщо в суспільстві немає відповідної напруги, для економіки і її розвитку існує здоровий клімат. Коли б гарантії держави не на папері, а в реальності, то і це доправа до мій, і бачання напругу працювати, аби вона міцніла.

Сергій МЕЛЬНИК, народний депутат, член депутатської групи «Аграрники за реформу».

Розуміючи Раді Верховної України

Комісія з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів обговорювала пропозицію Михайроді Грушевського щодо встановлення у привілейованому Раді виготовлення на замовлення фонду портрета та гіпсового погруддя голови першого українського парламенту — Центральної Ради України Н. Мітченка Гривасюка. Народні депутати вивчали спільно пропозицію Михайроді Грушевського і ухвалили запропонувати керівництву секретаріату Верховної Ради виставити пропозиції щодо розміщення портрета і погруддя у приміщенні Верховної Ради. Було підтримано пропозицію голови комісії П. Шейка щодо створення галереї портретів історичних осіб України. Народні депутати, починаючи з Раді України, початком якої могли б стати портрет і погруддя Михайла Грушевського.

Розглянуто звітну нарадову депутатів Н. Мітченка Гривасюка, члени депутатів В. Моїсєєва, К. Кузьмелі, А. Беаутолого, М. Пилипенка та інших щодо допущення, а на їх думку, публічного обрали народних депутатів Н. Вітренко Головою Верховної Ради України. Морозом від час пленарного засідання 10 вересня 1996 року та неодноразових порушень ним Регламенту. Комісія вивчала звітну нарадову депутатів Н. Мітченка Гривасюка, публічний образ народного депутата Н. Вітренко неадекватно. Проте було вирішено звернутися уряду Голови Верховної Ради України до необхідності створити публічний образ народного депутата Н. Вітренко неадекватно. Н. Вітренко та інших недопущення ними неетичних, образливих висловлювань, а також заборони Верховної Ради України О. Морозу, порушень дисципліни і перешкод головному у веденні пленарних засідань.

Обговорено доповідь функціонування окремих історичних заповідників на період діяльності Верховної Ради тринадцятого скликання 32 тимчасових спеціальних, контрольних і слідчих комісій. Зокрема, зазначено, що після на 4 лютого 1997 року 9 тимчасових комісій вичерпали свої повноваження, а 23 повноваження офіційно не склали і продовжують діяти. Так, наприклад, Комітет Регламенту Верховної Ради 5 тимчасових слідчих комісій у визначений термін не звітували про свою діяльність. Було ухвалено виступити на розвідці сесії пропозицію про подання у визначений термін тимчасовими комісіями звітів про свою діяльність для розв'язання питання про доцільність функціонування кожної з них.

Члени комісії заслухали інформацію про відвідування народними депутатами пленарних засідань Верховної Ради впродовж роботи за період сесії. Прийнято рішення оприлюднити список народних депутатів, які без поважних причин пропусають найбільше пленарних засідань. Вирішено запровадити ввізальну бухгалтерську облікову систему та аналізу секретаріату Верховної Ради здійснювати відрухування за виплат, пов'язаних з діяльністю депутатських і виборчих комісій, депутатів, які без поважних причин не відвідували окремі пленарні засідання під час роботи сесії сесії Верховної Ради.

Голова комісії
Петро ШЕЙКО.

Як приватизувати кімнати в комунальній

ЗАКОН України «Про приватизацію державного житлового фонду», прийнятий Верховною Радою України 18 червня 1992 року, визначає правові засади приватизації життєвих і нерухомих об'єктів, його повільне використання та утримання.

Відповідно до пункту першого статті 2 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» до об'єктів приватизації належали тільки квартири багатоквартирних будинків та одноквартирні будинки, які громадяни використовували на умовах найму.

Загальною правилом, закріплене в пункті другому статті 2 Закону України від 18 червня 1992 року «Про приватизацію державного житлового фонду», передбачає обов'язковість згоди всіх наймачів на приватизацію кімнати у загальних квартирах. Така норма закону під час реформування житлового адміністративного управління, становлення ринкових

відносин значною обмежувала права громадян, які мешкали у комунальних квартирах. Незначну кількість громадян України було усунуто від процесу приватизації квартир. Відомим засобом виконання законодавчих норм громадянам надавалося право придбати у власність квартири, державного житлового фонду, де вони мешкали.

У зв'язку з існуванням обмежень для значної кількості громадян та для усунення неадекватності у законодавстві Законом України від 22 лютого 1994 року «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» внесено зміни, відповідно

до яких було знято юридичні обмеження, що стосувалися обов'язковості згоди всіх мешканців на приватизацію займаної ними жодної площі.

Зміни до Житлового кодексу спричинили зміни до пункту другого статті 2 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду», відповідно до яких було виключено обмеження на приватизацію окремих житлових приміщень у комунальних квартирах.

Але практика в сфері приватизації частини квартир складалася так, що мешканцям комунальних квартир відмовляли у приватизації кімнат. Судні визнавали недійсними вже видані свідоцтва про право власності на частину квартири, якщо під час приватизації комунальної квартири не було згоди всіх наймачів на приватизацію.

Для врегулювання зазначених питань Верховна Рада України 5

лютого 1997 року прийняла Закон «Про приватизацію державного житлового фонду», яким внесено зміни до статей 1 та 2 і де визначено, що об'єктом приватизації є окремі кімнати в комунальних квартирах. «Про це Закону України» від 20.02.97 р. № 31.

Органи приватизації під час приватизації частини комунальних квартир повинні дотримуватися положень цивільного законодавства і керуватися тим, що під час приватизації квартири за приватизації частини квартири не повинна бути часткової власності (власники квартири і власники кімнати).

Продаж кімнати в комунальній квартирі здійснюється з обов'язковим письмовим повідомленням інших власників комунальної квартири і при цьому мешканці інших кімнат належить приваляювати право на купівлю кімнати, що продається.

Талина КОВАЛЕНКО, консультант Конфедерації комісії Верховної Ради України з питань приватизації.

Григор'я: зобов'язання з боку кордону

Погляд з митниці

Антибратарі зажди в ціні. Особливо — «за бугром»

Післява торгівля мистецтвом авторами, що становить історичну цінність, привносить чималі бар'єри, які займають годин перерахунок. Якщо ж антибратарі віддаються колекціонерам, то це вже не просто-таким солідом. Вони фактично ринку мистецтв постійно намагаються впровадити пильність наших митників і прикордонників.

Це зобов'язує нас активно проглядати різним викрутасам спекулянтів, які намагаються на збути антикваріату, — коли заступники начальника Валуєв-Сістемської митниці, що на кордоні з Румунією, нечестивих служб з боротьби із контрабандою та порушеннями митних правил Анатолій Андрюхов. — А те, що ми вміємо не робити, наші хлопці вже неозброєно доводили. Топик під час огляду одного з поїздів, що перетинав українсько-румунський кордон, ми знайшли в потаємній скриньці, під стелею, шість скарбів дороміюваних ікон — п'ятнадцять дощ. На жаль, господарів цього вантажу встановити не вдалося. Він знав, що чекатиме його за цей злочинний крок, тому й не подав голосу.

Звісно, ікон конфісковано, і північ — передали для поглибленого експонування в один із столичних музеїв. Як мистецьке надбання нашої держави.

У поточному десятилітті року старовинні ікони намагаються переставити через кордон одні наших співвітчизників. Коли ми виявили притримку ринку, наша почала свіжо доводити, що, мова йде, то в об'єкті і кони завжди бере його з собою в закордонні мандрівки. Насправді ж ікона призначена для пішного торгу за кордоном. За цю річ, на думку експертів, можна було б одержати чималі гроші.

Основний «асортимент» торгівлі антикваріатом — ікони, картини, скульптури, вироби з золота. Усі ці предмети є національними скарбами й вивезені за межі країни не підлягають. — Чи достатня у нас правова база для активної протидії контрабанді? —

— Чинні документи дають нам багато простору і повноважень. Однак усі ситуації вони не вловлюють. Тому ми, митники, покладаємо велику надію на майбутній Закон Про вивезення і ввезення культурних цінностей через кордони України, який має прийняти Верховна Рада. Аж неможливо в цивілізованій країні провадити митний нагляд за кожним тисячолітнім папірцем. Від нього закону однієї цінності й якості, особливо в таких складних ситуаціях, коли людина провадить за кордон повсякденні і її мистецькі речі, у спрощенні процедури іноземні обидві й оформленні відповідної документації. Пора вже за митників мати своїх експертів, які могли б кваліфіковано визначити історичну цінність культурних цінностей. Бо для нас іноді ми поки що залучаємо працівників музеїв, мистецтвознавців, а це дуже затримує митну процедуру. Та й коштує немало.

Василь БАБЕХ.

Чернівецька область.

Коли закон реалізується, лазков не шукають

ЗАКОНПРОЕКТ «Про вивезення і ввезення культурних цінностей» було знято з порядку денного Верховної Ради України. Аж неможливо в цивілізованій країні провадити митний нагляд за кожним тисячолітнім папірцем. Від нього закону однієї цінності й якості, особливо в таких складних ситуаціях, коли людина провадить за кордон повсякденні і її мистецькі речі, у спрощенні процедури іноземні обидві й оформленні відповідної документації. Пора вже за митників мати своїх експертів, які могли б кваліфіковано визначити історичну цінність культурних цінностей. Бо для нас іноді ми поки що залучаємо працівників музеїв, мистецтвознавців, а це дуже затримує митну процедуру. Та й коштує немало.

Коментар оглядача

Існування таких законодавчих прогалин дає «зелене світло» незаконному переміщенню цінностей від країн Західної Європи, де є розвинені ринки предметів мистецтва, до країн східноєвропейського регіону, на яких і відбувається збут вивезених контрабандою наших культурних скарбів. Схили за останні роки було викрадено понад тисячу предметів мистецтва, що становлять матеріальну культуру та історичну цінність, з музеїв, храмів, просто приватних колекцій, ніхто не знає. А до того ж російські археологи провадять незаконні розкопки.

Відомо про викрадення в Карпатах і на Кримському півострові. Вони відбувалися із землі древньої Тавриди та перепродали на Західні предмети античності, відомі історикам. Про це повідомляють інформацію навіть на 9-й сесії Міжурядової комісії

ЮНЕСКО зі сприяння поверненню культурних цінностей країнам їхнього походження або їх реституції в разі незаконного привласнення», що пройшла восени 1996 року в Парижі.

І експерти швидко розробили перелік умов для повернення в Україну культурної спадщини. У проект закону «Про вивезення і ввезення культурних цінностей» передбачено запровадження спеціального порядку проходження державної експертної предметів історії та культури, що заявлено до вивезення. Дозвол на законний вивіз предметів історії та культури на право вивезення і ввезення культурних цінностей, що видається після експертної оцінки. Контроль та регулювання вивезення і ввезення культурних цінностей мають здійснювати державні

органи, зокрема Міністерство культури і мистецтв України, Головні архівне управління при Кабінеті Міністрів та підпорядковані територіальні органи й установи. Також функція безпосереднього контролю за цим процесом покладається на Державний митний комітет України, на митних пунктах і спільно забезпечити порядок проходження державної експертної при вивезенні і ввезенні культурних цінностей митних пунктах. Ці роз'яснення складні і спірні питання, а також для координації діяльності вже згадуваних державних органів пропонуємо створити Міждержавну комісію з питань вивезення і ввезення культурних цінностей. У такій спосіб автори проекту закону намагаються збалансувати систему захисту культурних цінностей, протизаконного переміщення українських культурних та історичних надбавок через наші кордони.

Важко звикнути до незграбної бюрократичної структури, котра не матиме

Думка фахівця

шлях, які ліють у цивілізований світ. І це неперозуміння треба якомога швидше зняти законодавчим шляхом.

— Українські митці, по суті, замикаються відокремлені від мистецького світу. Бо існують версії у будівлі країни — це вже доволі компактні й незалежні справи. А коли додати і митницькі та фінансові бар'єри, з яких незалежності митців неможливо досягти, то це знову змушує виступати, як провалі, — зусилля роботи за кордоном, то постоїть перед нами справний сім кіл пелюста.

Та й іноземний турист, опинившись на Андріївському узвозі чи в Косові, доведе підумок, як багато йому культури, скажімо, пейзаж або годебен, коли треба сплатити таке велике мито.

Таким чином ми губимо і знищуємо мистецтвників в Україні. При цьому ми не маємо набагато більшої влади у світ, розширює свої межі. І від того, як ми будемо представлені на ному, безпосередньо залежить престиж наших культур, мало того — нашої країни.

Та є ще одна гостра проблема, зв'язана із сучасним мистецтвом життям. Як відомо, після падіння «залізної завіси» багато мистецтвників колективно віджили виставки, конкурси та інші імпровізації за кордон. І знову ж таки проблема — як вивести з собою музичні інструменти, з чим було багато мороки на митницях. Очевидно, ця проблема буде врегульована нашим законодавством.

Тепер ми перебуваємо саме на тому етапі, коли наші митці відлучили свої свободи торгівлі. А знову торгівля потребує великих контактів, ширшого залучення до постійного спілкування. І це нормальний процес, який базують в усьому цивілізованому світі. І коли ми хочемо, щоб наше мистецтво, нашу культуру знали за кордоном — а вони того цілком заслуговують, то і маємо жити за тими законами, за якими живе цивілізований світ.

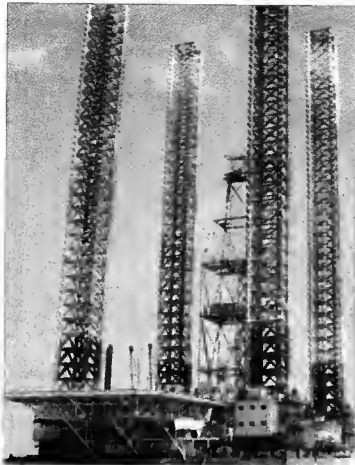
Розмовляв з

Володимир КРАСНОДІЙСЬКИЙ.

ані засобів, ані коштів швидко і кваліфіковано розв'язувати питання. Йдеться про збір фінансових коштів, які спрядані підвільний бізнес антикваріатом, високохудожніми творами сучасного мистецтва.

І коли полегшити цей закон життя митців, кожен коштує виставити свої роботи за кордон України, але не можуть їх вивести? Складно колами ми доведеться покласти їх у митних пунктах, але не правдо? А уявімо, якщо картину, скажімо, було продано за кордоном. І замість неї назаві в Україну ввезти для колекції якийсь «малюнок», що не проконтролюють? Усі ці проблеми має розв'язати законодавець, ухвалений Верховною Радою у першому читанні. Державна комісія захисту культурних цінностей, покласти у галузеву комісію своїх пропозицій та зауважень. Бо насправді виконати можна лише той закон, який існують реальні й справедливих вимоги.

Віталій ГРИГОР'ЄВ.

для дослідження газогідратів науково-дослідницького судна «Гломар Челленджер», яке дає змогу прозондувати ґрунти на глибині моря до 6000 метрів з провикненням у донні породи на 1000 метрів, підтвердило повсякденний розвиток газогідратів у донних осадах Світового океану. Застосування геофізичних досліджень, і насперекорді скептичних відомостей, у сукупності з глибоким бурінням «Гломар Челленджер» показали, що фактично все дно Світового океану містить газогідрати.

Узагальнена морських досліджень дала можливість зробити висновки, що на дні Світового океану лежить величезні поклади метану в гідратній формі, щодо яких всі відомі на суші енергетичні ресурси у вигляді вугілля, нафти й газу становлять мізерну частку. Як висновали отримані американського журналу «Сайенс» (Наука) Тім Апелзельдер, усі ресурси узяті відомі в наш час розвідані вугілля, нафти і газу та тілі величезних родовищ газогідратів Світового океану з'являються жалюгідними карликами.

За підрахунками американського геохіміка К. Кеннолдева, запаси метану в гідратах вабачого перешвару енергетичні можливості всіх відомих на землі гірських копалин. Кількість вугілля, зосередженого в гідратах, за К. Кеннолдевом, становить 10 000 млрд. тонн і вдвічі перевищує кількість вугілля, сконцентрованої в родовищах вугілля, нафти і газу, разом узятих у земній корі.

Російський учений В. Царов у своїй монографії про газогідрати також акцентує увагу на гігантських запасах газу, сконцентрованих у газогідратах. Співвідношення між традиційними морськими родовищами і гідратами метану підтверджують висновки про переважну роль гідратів в енергетичному балансі Землі.

ва Заході працювали відомі вчені, в тому числі лауреат Нобелівської премії.

Уперше відомі про газогідрати в СРСР почали говорити у 1992 р. на симпозіумі з веридіційних джерел енергії в Санкт-Петербурзі, яке після Чорнобильської катастрофи, коли атомні атомостанції були економічно невигідні і втрачали своє монополістичне становище в енергії.

Втім, стримане ставлення до газогідратів в СРСР спричинили і самі газонами. Так, наприклад 60-х років на півночі Західно-Сибірського нафтогазового провінції за Полярним колом у зоні нічної мерзлоти випадково було відкрито родовище газогідратів Мессояхського політислу. За попередніми даними, воно унікало до супергігантських. За короткий термін в умовах тундри було прокладено газопровід Мессоях-Норильський заповнює довжину 200 км, але коли його підняли, розкопави перешвару газогідратів. Під час розвідки, коли піднімали звалища гідратів з сирдирівни, з'ясувалося, що з родовищем не буде проблем, та перш повед два роки велась експерименти щодо його освиддлення, та безуспішно.

Це я до того, що квалерісний наскоком газогідратів проблему не розв'язати. А тому дуже серйозні сумніви викликають деякі промови, що «гудляють» про унікальні запаси і общість видобуток газу гідратів Чорного моря через річку. Та проблема потребує серйозних досліджень.

Урахуванням невичерпні газів ресурси, сконцентровані в газогідратах покладів морських, й тому, що в Україні на попередніх даних про те, що в Чорному морі зосереджено не менш як 25 трлн. кубометрів газогідратів, Кабінет міністрів України 22 листопада 1994 р. прийняв постанову «Про пошуки газогідратів і про створення в Чорному морі спеціального науково-технічного центру з виробничих організацій України розробити програму і провести дослідження гідратів метану з метою зміцнення енергетичної бази України».

На виконання постанови Кабінету у Відділенні морської геології НАН України створено лабораторію з газогідратів, яка на замовлення Національного агентства морських досліджень і технологій у першій половині 1994 р. складала програму з газогідратів. Їй було виконано за участю спеціалістів достатки наукових і виробничих організацій. Велику допомогу в підготовці програми надала дирекція Відділення морської геології НАН України академик Сестя Шпаків.

Проте вважати керівництвом Національного агентства заявлено, що не виконуватиме постанову Кабінету міністрів і не фінансуватиме роботи. Відтоді минути рік, проте ніхто з уряду не покаявся в виконанні постанови Кабінету міністрів, але він так і не покаявся, як виконуватиме постанову Кабінету міністрів України з питань зміцнення енергетичної бази України. Сподіваємося, що хоча б новостворене Міністерство у справах енергетики і теплової енергії надале виконає уяву щодо виконання програми.

Висновок СОЗАНСЬКИЙ, а. о. зив. лабораторії газогідратів Відділення морської геології НАН України.

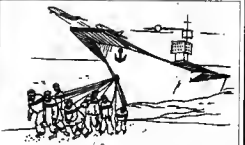
Для довідки
Що таке газогідрати? Це сполуки включення, що утворюються в результаті проникнення газу в порожнини кристалів води за певних термодинамічних умов. На практиці всі відомі газу утворюють газогідрати.

Газогідрати було відкрито в 1810 р. англійським хіміком і фізиком Г. Деві (1778-1824), який під час дослідів з охолодження хлорною водою отримав гідрат хлору. Для найбільшій інтерес становлять гідрати вуглеводнів. За зовнішнім виглядом гідрат метану нагадує опарений сніг. Утворюється при температурі плюс 8 градусів за Цельсьем і тиску близько 60 атм. — для умов Чорного моря — на глибинах 600 м і вище. У процесі гідратотворення одна частина води захоплює 160-200 частин вуглеводнів і при цьому об'єм гідрату майже не змінюється. Ця властивість дозволяє використовувати величезні об'єми газу на невеликих площах.

Наш вернісак

Мал. Леоніда Телятиникова.

Мал. Бориса Рєвчуна

Енергосисті: Карлики і гіганти

Енергетичний потенціал Землі (за В. Царовим)

Корисні копалини	Виробництво запасів, млрд. т	Граничні геофізичні запаси, млрд. т
Вугілля і нафта	9 000	15 800
Породища газу (запасні поклади)	280	1 100
Нафта (запасні поклади)	415	35 500
Газ (запасні поклади)	530	530
Газ (запасні поклади)	11 300	161 400

У радянському Союзі створювалися несприятливі умови для розвитку досліджень у галузі газогідратів, оскільки домінуюче становище в науці захопили фізики, які вважали, що газогідрати можуть стати перешкодою для атомної енергетики. Газогідрати як енергетичну сировину замовляли, до планування яких досліджень не включали. Якщо на Заході опубліковано тисячі праць з газогідратів, то в СРСР — одиниці, та й те тільки на периферії. Згаданий вище В. Царов видав свою книгу в Якутську, О. Кіміновою видав свою брошуру про газогідрати в Києві. В Москві чи в Ленінграді такі публікації не проходили.

Голова радянської науки президент АН СРСР академик А. Александров як фахівець з ядерної фізики дуже активно обстоював розвиток атомної енергетики, хоча й не виключавши як енергетичну роль газогідратів, так і газогідратів.

ОСТАННІМИ роками з'ясувалося багато даних про нове джерело енергії — гідрати метану, але на тисячу років може забезпечити потреби людства з нафто-газових ресурсів і навіть стати альтернативним атомній енергетиці.

Нещодавно американські фахівці розвідали одне невелике родовище газогідратів біля берегів Флориди у водах Атлантичного океану на так званому Зовнішньому хребті Блеклі. Запаси метану в газогідратах, оцінювалися, такі великі, що дозволяють змінити масштабні виміри — тепер кількість метану в родовищах газогідратів вимірюють не в куб. м, а в куб. км. Американські геологи підрахували, що в цьому невеликому родовищі міститься 1100 куб. км гідрату метану і що тільки цього родовища за кількістю запасів споживання газу вистачило б для США на 350 років!

Уперше на можливість знаходження родовищ гідратів метану в земних надрах увагою одних з найближчих авторитетних російських науковців учений зі світовим ім'ям Іван Стрижков. Але в тридцять років його безпідставно звинувинили в шкідливості і важливості до «Промислу» в Росії. Стрижков було переповнено, а його роботу заборонено. Природно, його висновки про широкі розвідки родовищ газогідратів не отримали подальшого розповсюдження.

Новий етап у вивченні газогідратів починається в 60-70-ті, коли до вивчення покладів газогідратів долучилися американські дослідники. Використання

Могли б виробляти. Але поки що не можемо

У ВСІХ розвинених країнах світу дуже велику увагу приділяється впровадженню у виробництво прогресивних технологій. Зокрема, ераційних, що освоєння нових професій, як правило, пов'язані з додатковими витратами. Фірмами, котрі освоєють передачі технологій, створюють пільгові умови — їх у середньому не п'ять років збільшують від податків.

Але в Україні, незважаючи на те, що промисловість за технічним рівнем значно відстає, не робиться за згодою до напівки. Положення, яке існувало раніше і звільняло підприємство, що освоєвало продукцію за новими патентами і ліцензіями впровадити гроші під податки, нині відміняють і що ж ми після цього маємо? Відміна положення фактично закриває шляхи новим технологіям на на-

ших підприємствах. Абсурдність ситуації можна прослідкувати з однією з найгостріших проблем для України — впровадженням у виробництво енергозберігаючих технологій. Наведемо приклад, близький всім, — споживання населенням гарячої води. Для цього споруджують бойлерні, в яких з допомогою теплообмінників нагрівають воду. Існуючі агрегати досить громіздкі. Водонагрівальники і споживачі меншу кількість теплоенергії. Додатково впровадження таких теплообмінників у виробництво, де лімітовані газобити і вага, а особливо, де немає спеціального обладнання (хімічне виробництво з агресивним середовищем), важко переконати.

Однак впровадження таких теплообмінників при існуючому законодавстві для підприємств економічно невигідно, оскільки будувати впровадження пов'язане з додатковими переобладнаннями. Водночас необхідність переходу на нову конструкцію очевидна, і з часом уявляється щось перебудувати нові конструкції. І якщо в Україні було налагоджено їх випуск, то чим значиміше енергетичні ресурси, відкривався б практично необмежений ринок збуту нових агрегатів.

Але, як ми вже казали, у нашій ситуації це надарити неможливо. Втім Україні це одне доводить, що переходити на ці теплообмінники, оскільки виробництво теплообмінників старої конструкції стане просто безглуздим. Тому виникає запитання чи не доведеться нам у недалекому майбутньому імпортувати ці агрегати з-за кордону, нічого сьогодні, коли нам належить пріоритет, не налагодити їх вітчизняним виробництвом?

Анатолій КОТІЛОВ, кандидат технічних наук.

Серп і Молоток,

Земельна реформа

востворені підприємства продовжують підтримувати школи, дитсадки і лікарні.

Звістка про ліквідацію зчинила серед працівників свиноферми переполох. Із неперспективністю вони категорично не погоджувалися. Залишалося знайти лідера, який би взявся очолити нову справу.

Ветеринарний фельдшер Ганна Половинко про «бразди правління» ве мріяла. А тут колеги із Артемівського району приїхали, із КСП імені Леніна, де реорганізація пройшла на рік раніше. І доводили, що тваринництво може давати прибутки. Так вийшло рішення про створення товариства з обмеженою відповідальністю «Весна», де Ганна стала заступником

Підприємство було зареєстроване у вивокко-
мі заздалегідь, і до роботи новий директор по-
винна була приступити тільки через кілька
тижнів, після розподільчих зборів. Але вже на
другий день після реєстрації прибула до Бело-
конова:

— А чого це з території ферми труби вивозять?

Збагнувши, в чому справа, Белоконов дістав папір і підписав два накази. Перший — про відправлення завфермою у безоплатну відпустку. Другий — про призначення Ганни Половинко виконуючою обов'язки зама

У розмові з кореспондентом Ганна не мало-мало повторює асеміа: дай, Боже, наприкінці року звести кінци з кінцими. На це я провінційно настроїла. Штат невеликий, усього два сім'ї — Половинко і Новак. Сини, дочки, свати. Своєї земельні й майнові паї «Весні» доручили понад 80 одностельців. Вкупі вийшло 120 гектарів землі, комбайн, автобус, молотарка, коні, три трактори, сівалки, культуратор, плуги... Цілому переважає «донецької моделі», як її відомо, і це не дивно, бо коли когось відає лише неспіврозуміння звичайно, якщо ти не надіянешся на голову особа.

Зайшовши хляби і на згудівши комбайнів цех. Відшукав аж у райцентрі – Євген Семенец. За два тижні зрозумів у цеху опалення і водоопостачання, завіз обладнання і випустив першу партію сосисок. Досі ліній працювала від сім раз на тиждень і багатим асортиментом харчових продуктів. Євген Семенец переконаний, що підприємство не повинно зазнати краху за тогочасним з обмеженою відповідальністю «Промарго» землю і майно. Сам Євген Якович вніс до статутного фонду свою частку у вигляді обладнання. Окрім комбайної лінії, підприємство має забійний цех і цех із переробки м'яса. Євген Семенец каже, що керівництво, виробництво і продажі він виконує самостійно.

Навіщо думати, нащо б доенькі селяни беззаперечно і повністю звернули на капіталістичний шлях розвитку. Таких передбачдизиків, як Белокопи, лебатога. Часто спираються у своїх мотивах – наприклад, намагання «схикувати» частку – особисті амбіції, бажання висунути...

Що даю понтових, для «революції низу» у
благополуччю і сильному «Прометі»? По-
чуття відповідальності є невіддільною – як у
благородних, так і у жорстоких. Історія
пробиття, як у Сегена і Катерини, не
роджена працювати – як у Катерини Ігна-
ції? Історія цієї жінки дуже цікава. Мати
її, Катерина, була жінкою, що працювала на
дзерні. І вийшло так, що Катерина Ігна-
ція найбільшій у колгоспі – майже 150
тисяч гектарів (а сама залежить від стажу ро-
бітників). Полевіла було свою частку
у Бездонній. Катерина Ігнація, як і
всі інші, грошима своєю справу починала. Після
закончості сімейної ріді дитинишлі спробую.
Так з'явився нове прийняте господарство, де
всі працюють на колгосп, заробляють
багаторазово працює в колгоспі.

Трапляються випадки настільки кумедні, наскільки й повчальні. Якось ділили майно в одному з господарств області, і окремою позицією йшли... 108 тисяч пляшок горілки — чо-го тільки не зберігається у колгоспних засіках! У завізці на торги якийсь фермер так і напів-сав: мовляв, хочу придбати один трактор і сто пляшок горілки. Бізнес по-нашому: тут тобі й основні фонди, і обігові кошти.

Учась міжнародних фінансових організацій зводиться до сприяння сучасного технічного. Вони можуть наймати кваліфікованого юриста, економіста, провести роз'яснювальну роботу, підготувати пакет необхідних документів і навіть відправити селянина-підприємця до Америки за досвідом. Спеціалісти відзначають демократичність і донеючої моделі: зрештою, кожен сам вирішує, розпоряджатися своєю часткою самостійно чи довірити це право комусь.

дужею, і нове підприємство теж не застраховане від банкрутства. Але на відміну від зауче-ра, пай можна забрати назад, якщо справи в товаристві, куди його вкладено, кепські. І цотім — власник може тримати майновий пай в одному підприємстві, земельний — в іншому, а працювати в третьому. А договір ренти, який укладається з користувачем, виявляється вигідним плат за все для пенсіонера, як отримувати плату грошима чи сім'єю, а не продукцією.

Говорити про успіхи чи провалі колективів рано ще не слід. Але досвід трьох пілотних КСП продемонстрував, що урожайність зернових в організованих господарствах виявляється вищою, ніж у сусідів. Товариства з обмеженою відповідальністю «Горизонт» і «АТО», утворені на місці колишнього КСП імені Леніна Артемівського району, торік мали рентабельність відповідно 23 і 27 відсотків. В акціонерному товаристві «Іванівське» всі показники по тваринництву покращилися в порівнянні з КСП «Іванівське». Чисельності підприємства розраховалися по лінійці підставах і — о, диво! — навіть по боргах залишилися складом ко-

... Серп і молот символізували єднання міста і села у 30-ті роки, коли в селі Красноармійське Слонянського району організувався колгосп «Червоний Донбас». На символ села сучасного претендує молоток ліщитора, останній удар якого сповістить про кінець існування колгоспу в Красноармійському. А серп — він для тих, хто працює на землі, залишається назавжди.

«Донецька модель»

«Промінь» став сьомим господарством області, реорганізованим за так званого «донещкого моделю». Уже другий рік цей проєкт здійснюють обласні адміністрація, управління сільськогосподарства та земельних ресурсів. Консультативну підтримку надає Міжнародна фінансова корпорація (відділення Світового банку), а фінансову — британський фонд «Нов-хав».

Рік тому були роздержавлені перші три «пілотні» господарства. Кожне з них перетворилося на кілька приватних підприємств і фермерських господарств, яким віддали симпатії, майнові та земельні паї колишні колгоспники.

Для участі у другому етапі Міжнародна фінансова корпорація, яка має міцну «команду», досвід роботи в Росії і офіс у Донецьку, із 60 заявкою відібрала п'ятнадцять. Процес реорганізації в прямуємо розумінні поставлено на конвеєр. Серед собі подібних «Промінь» відізняється тим, що є господарством досить сильним — і в масштабах району, і в масштабах області. «Навіщо це вам потрібно?» — не раз і не два питали голову КСП Іванна Белоко-

— Дедалі важче господарювати по-старому, всім колгоспом, — пояснив голова. — Тож ділитися треба зараз, поки справи йдуть непогано, через кілька років буде пізно. Варто брати нощу поспільну, нехай і меншу.

Очолуючи колгосп, Іван Петрович всіляко підтримував бажаних працівників самостійно. Та одна справа — відпустити на вільні хліби фермера, інша — розрізати на шматки ціле господарство. Рішення про реорганізацію загальні збори прийняли не без вагів і сумнівів. Зрештою, спрацював авторитет голови, який зумів переконати: часи, коли колгосп був великою благодійною організацією, давно минули. Відтепер у кожного є можливість виявити себе.

— А ковбасний цех можна приватизувати?
— кинув хтось провокаційне запитання, заздалегідь очікуючи на негативну відповідь.

— Чому б ні? — знаєш племінна Белокопи.
— Беріть!
— Тепер на місці КСП «Промінь» утворилася колгоспна ферма, а об'єктом відповідальності і одинадцять фермерських господарств.
Найбільше з підприємств, як і раніше, носить назву «Промінь». Його директору Івану Белокопіву доврілася слава ще понад 280 із 450 мешканців села Красновірської. По-перше, він і його дружина, і дочка вітатимуть. По-друге, хоч у чому перекладач і не працює, оті хлопці й додає з нізменогом ферми заповнення, що коли не сподобається — можна забрати пай й відійти до іншого підприємства. Словом, три чверті селян вирішили діяти за принципом: похибимо — побачимо.

Лідери

Революцію можна робити «зверху», а можна — «знизу». У «Прометі» революція пішла в обох напрямках. Наміри закрити свиноферму після реорганізації КСП голова не приховував: «Ферма — самі збитки. Між іншим, чимало керівників колгоспів прагнуть реформувати господарство, аби «скинути» збиткові об'єкти, та їх товариство чи соціальну сферу. Щодо останньої, то теоретично вона передається місцевим радам, а практично копії заяв як у бюджеті на це немає. І за старою звичкою по-

Від колгоспника до рантьє... ОДИН КРОК

Незаважаючи на зовнішню схожість з аукціоном, розподільчі збори закінчилися на диво мирно. Чотири нових підприємства і одиннадцять фермерів полюбовно розійшлися, цивілізовано поділивши землю, реманент і оборотні кошти. Втім, далеко не завжди «поховання» колгоспу обходиться без конфліктів. В одному з КСП такі збори тривали до восьмої ранку — ніхто не хотів поступатися.

Розквітнув «Пролісок» лицем мистецтв

Навесні, двадцять сім років тому, під час виступу дитячого хореографічного гуртка підійшла до Анатолія Короткова жінка і простягнула букетик квітів. «Я вам дарую не просто проліски, а й майбутню назву вашого колективу». Витолі очолюваний нині народним артистом України, професором Кіровоградського педінституту Анатолієм Коротковим зразковий дитячий хореографічний ансамбль «Пролісок» — лауреат Республіканської комсомольської премії імені Островського, премії Ленінського комсомолу і десятків інших премій та фестивалів як вітчизняних, так і зарубіжних — кого тільки не радував своїм мистецтвом! Об'їздив майже всю Європу, побував у Японії. А згодом і до нього почали приїздити гості. На організований Анатолієм Єгоровичем у Кіровограді міжнародний фестиваль «У колі друзів» щорічно збираються дитячі хореографічні колективи з різних країн.

Та між гастрोलів та фестивалів була велика підготовка, педагогічна, наукова (він автор декількох праць з хореографії), робота. Двадцять років тому разом з батьками вихованців усього за одинадцять місяців за власним проектом спорудив цілий комплекс для занять танцями по вулиці Володарського. А торік на вулиці Леніна у «розвалюся», якою був колишній будинок піонерів, було створено «дому» в Україні школу-лицей мистецтв. У казковому, без перебільшення, приміщенні після реставрації і будівні розташувалися чудові балетні класи, навчальні кабінети, кімнати для індивідуальної роботи, зали, комп'ютерний клас, лінійфонний — для вивчення іноземних мов, українська свідальня і навіть кідача, зі смаком оформлена, кав'ярня, де харчуються лісисти. «Дизайн на 99 відсотків мій», — признався Коротков. А добув до допомоги спроктувати».

У ліцей навчаються 150 відібраних за конкурсом обдарованих сільських дітей з різних районів області, а також юні мешканці Кіровограда. — А всього під рукою «учителів танців» понад півтисяч вихованців. Заняття, лекції, репетиції, концерти, естраді. Квітне «Пролісок», не лише радує своїм мистецтвом, а й дає професію, путівку в життя його вихованцям.

Кіровоград

Микола ВОЛОК

Микола владу здав. Михайло не прийняв

80 років тому було повалено самодержавство в Росії

РІДКІСНИЙ випадок в історії людства, щоб людина, прийнявши владу на найвищу владу, тут же відказався від неї. Людина відказався від влади, відступився і смертними боротися за владу. До сьогодні.

В одній із праць Ф. Енгельса наголошується, що є суспільства, поділені на класи, рушійними силами є класові почуття: жадність і злоба до божества. А жадність і злоба Енгельса. Завжди вони єдині: ти самочайний. Один християнський заповідь, перший з них: «не кради». Людина, людина своєр поведінку про сім смертних гріхів. Перший із них — висока зарплата. Другий гріх — жадність. Третій — злоба до божества. Усі вони порожняк і бажання, що асоціює поведінку людського життя.

Ось дослівний текст цього документу.

Акт про відмову Великого Князя Михайла Олександровича від прийняття верховної влади та про відмову ним усієї повноти влади за Тимчасовим Урядом, який з'явився за починком Державної Думи.

Такий текст подано на Мені вельми брату моєму, горній персиді Мені імператорській верховній престолу а за безприкладної війни та заворушення народів.

Натхненний єдиною зі всім народом думкою, що випає за все бажо Батьківщині нашої, прийняв я тверде рішення у тому лише разі прийняти верховну владу, яка була бода вельми народу нашому, якому належить життя, народом голосування, через представників своїх в Установчих Зборах, астаніти спосіб правління і нові основні закони Держави Російської.

Тому, закінчуючи благословенні Божі, промчу Вісі проманди Держави Російської підпоритися Тимчасовому Уряду, котрий за починком Державної Думи з'явився і надаліш усією повнотою влади, нададі до того, як скажани у якнайкоротший термін, на основі загального, приного, рівного і загального голосування, Установчі Збори свої рішенням про спосіб правління викластат вельми народу.

На оригіналі підписано

«Михайло»
3 березня 1917 року
Петроград

Сайдою і непокиття відмовою вельми князя Михайла від прийняття верховної влади у цілому законний спосіб спротивлення окремим злодійствам. Адемі він був спадкоємцем престолу до 1904 р. до народження царевича Олексія. Після відлучення від престолу Михайла II за себе на Олексія його прапори обійняв, прийняв престол, передавши царем. Але він утримувався.

Після відлучення маніфесту 17 жовтня 1905 р. і виборів у Першу Державну Думу в Росії було встановлено своєрідну конституційну монархію. Закон ухвалювала Держдума, а цар очолював уряд. Не тріска, здавалося б, жодних додаткових законодавчих актів і жодних урядових актів у владній структурі. Бери та праї! Ні, поділяючи Михайла Олександровича. Даа згоду ні прийняти верховну владу німше в тому разі, коли на це буде воля народу, який знає, що і через своїх представників в майбутніх Установчих зборах. І сам перекладаючим представникам доводиться «встановити спосіб правління і нові основні закони Держави Російської». Не виключено при цьому, що владу йому Установчі збори можуть і не передати. Але він до чинних зборів перерсі не застосував.

Хоч і казати, що історія нічого не вчить, все ж така правдивість до неї уявно і очевидно, побачимо, що нове — часто просто забуває старе.

Чим є серед інших можливостей особистість, давати на крок, що його зробив Михайло?

Олександр ДЕМ'ЯН,
журналіст.

Журнал «Фінанси України» — рік

Ось уже рік нове видання Міністерства фінансів України — науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал «Фінанси України» — хвилює надходити до своїх численних читачів.

Не стоїть виключати численні дослідження, які актуальні проблеми фінансової науки, практичні питання функціонування фінансової системи України, досвід іноземців і практиків, аналіз різних процесів, практичні банківської сфери, економістів і підприємців.

Журнал публікує статті, що висвітлюють проблеми формування бюджету, контролю та обліку фінансування; грошової, кредитної і валютно-фінансових відносин; фінансування виробничої структури і невиробничої сфери; фінансового ринку, банківської справи, страхових відносин і податкової політики; практичного фінансування у країнах зарубіжжя. А також теоретичні проблеми фінансів.

Це видання корисне і для працівників фінансової сфери, науковців, і для керівників та фахівців підприємств, організацій, науково-дослідних установ. Його також можна вважати своєрідним посібником для студентів і фахівців і вищих навчальних закладів.

Нещодавно «Фінанси України» розпочали ще одну добру справу: розпочали свій додаток до журналу «Економіка» з фінансів, податків, страхування та бухгалтерського обліку, який, так само як і журнал, надходить передплатникам щомісяця.

Із блокунок журналіста

Татий різний Миронов...

Сьогодні народному артистові Росії
Андрію Миронову виповнилося 6 56

Свого часу мені щастило на зустрічі з цікавими людьми. Але ніяк не вийшло побувати разом із «жизнем» Мироновим. Заради цього кілька разів їздив до Москви на спектаклі з його участю в Театрі сатири. Ознайомилися. Тимі діями, як на зло, трохи дублер.

І саме-таки моя мрія здійснилася. Восени 1978-го року кінострічка «Ленінські» знімали у місті Советськ (колишньому Тарту) Калінінградської області на Немані телевізійний фільм «Троє в човні, не розуміючи собі» за Держкомом К. Держкомом.

Неман не випадково було обрано знімальним майданом. Надії в повітря англійського письменника відбуваються на Темзі, дуже схожий на Неман у вересні-жовтні. Але ж, окрім туманів і дощів, але зномок треба було ще і багаторого. А воно востаннє в тому краї ситить не досить очей.

Неодноразово під час зйомок рантиво з'явився свіжий вітер, небо темніло і йшов дощ. І тоді ленінським нічого не лишилося, як лопатися в житловому загонічові. Оногодня ми туля загнати дощ і мені.

Скориставшись нагодою, попрощався Андрія Миронова відпустити на кілька днів туди за газети. Але актор сказав, що погано почувається. І попросив підняти пізніше. Даю їй того ж Лариса Голубіна, а вона, як відомо читачеві, у цьому фільмі з Аліною Попковською та Іриною Мазуренку виконували роль Еми, Емілі та Патріції, попросила не турбувати Анарху. Вирішила тежиди халатом, подада гарячого чаю.

Помітив, що вже знімальний майданчик називався Миронова цим ласкавим ім'ям — Анарху. Як з'явився потім від Анарху Олександр

Ширінда, так називав його й весь Театр сатири.

Але повернувшись до гаюнички. Той не на екрані — наву вперше побачив цю Андрія Миронова. Він посміхався, посміхався Олександрові Ширінду і Михайлові Державі. А в очі була туля. Подувався: коли ж він справився Миронов? В образі Останя Бендера? В Дімі Семічові? Чи за-раз?

Але 3-а з хмар з'явився сонечко. І ленінським знову зайняли свої місця на знімальному майданку. Осьвітаючи миттєво вакуумні копії, вакуувалася а косметичку з'явився! — прозвувалася команда режисера.

Невпримно було заходити в прохолодну жовтневу вогню. Добре пам'ятаю: термометр показував п'ять 10 за Цельсієм. Але хоч виробничі так не собі, була ласка, річки вже зливаються від краплі.

— Хіба не можна що сцену знати на п'яний? Або в хіпнотизації? — запитує у режисера-постановника.

— Ні, — відповів Наум Бірман. — В іншому стилі Темза не з'явився.

— Що мілі? Мистецтво вимагає жертв, — сказав Андрій Миронов.

І от знову під час Андрія Миронова, Останця Ширінду і Михайла Державі, стоячи по колу у воді в напілитою човні, несамовито кричати, жестикулювати.

Пасажирі, які вивали халатом Неманом на катері і «Ракеті», упилившись улюблених акторів, із посмішками спостерігали, як троє мужиків чоловіків і старомодні купальні костюми напелогоділи

визерували з човна унікальним, каструлю та сковородало.

А оми з катерів навіть стиння хід і повернуло було до виритого всерозлом берега. Але капітан, пошувив серця тих, що «погнали в біді».

Слинали і човни, упилившись артистами. Діж-Держком, Харріс і Джордж. Читач вже знає, на екрані телевізора знімальний епізод зайняв зовсім небагато часу.

А пробувати трі в холодній воді за дві години, який не більше. Слівачку була режисерська, потім знімальна, затім — знову репетицій, зйомки, дублі, знову репетиції, знову зйомки, дублі.

— Повернувшись до Москви, обов'язково записав до секції «моржів», — жартував після зйомок змерзлий Андрій Миронов.

Але ленінським, що стояли на березі, добре розумили — йому не до жарти. Швидко промискували артисти, напали «во сто», дали гарячого чаю.

Після зйомки у драматичному театрі Советська відбулася творча зустріч Андрія Миронова з мешканцями міста.

Андрія Олександрович почав читати монолог Лєстєкова з «Рейзера», а прийшов за лаштунки. І сказав «Земі», щоб не стати зробити кілька знімків актора. Але тут знову підійшла Лариса Голубіна.

— Прощу, не фотографувати Анарху. Він ніякий, коли бачить фотопарат. І може зиркати виступ, — сказала вона.

Подальші мої спроби сфотографувати актора неомітно від дружини, яка постійно очолювала ним, були так само невдалі. Довелось робити це з вад.

Тоді, перебуваючи у відраженні в Советську, жив я в тому самому готелі «Росія», що й ленінським. Затеєсфоновані зйомки за межі області можна було, лише замовивши розмову в адміністрації. І в неодноразово зустріли у фойє готелю Андрія Миронова, який чинив на розмову з Москвою. Тільки налуч проанізацій міжнародний телефонний апарат, він підкасував, на обличч'ї з'явився широкі дорослі посмішки.

Ах! Мій Мамочко, а дуча за тобою скучив, — кричав він у трубку. — Не турбуюся, у нас все добре.

Кілька разів довелося мимовільно чути такі переговори. І завжди він називав Марію Володимирівну тільки мамочкою, дорожого мамочку.

Одного разу, коли після переговорів Андрія Олександровича пішов до свого номера, хотів із присутніх іронічно сказав:

— Смілий і мужливий, скромний і добрий, — відповів Генріх Марандаж, оператор-постановник фільму.

І, повернувшись до тих, хто сидів у фойє, а в біді-бачив, додав:

— Анарху так, як і завжди. Було б несправедливо, якби в Олександрі Менакє-рі і Марії Мироновій вийшли потягати син. У гарніх сім'ях діти бувають діти потягати...

І ось після цих записів Андрія Миронова також знімали і мужливою людиною, скромним, добрим, Татією, який бачив його на зйомках, у театрі та в спілкуванні з людьми.

Володимир КРАВЕЦЬ,
Советськ
Калінінградської області — Київ.

Фото автора.

Світлим радком

«Усі ми прагнемо любові»

ПІСНЯ з одноimenного назвою, лауреат «Пісенного берізка-99», обілетіла не тільки Україну. На своїх крилах її вже гурт «Соколи» з Артемівця — колектив, який, за твердженням його засновника — керівника Михайла Мачука, один з перших у нас на свої хліба, мотав став білязким від чиниовісті культури-мистецтва установа. А, значить, і від бюджетних виходів.

Та це, на щастя, не вплинуло на творчий потенціал гурту. Він лауреат численних вітчизняних і міжнародних конкурсів та фестивалів, один з небагатьох, до кого особисті сингнали при надолі вносились сам Президент.

Так було і в Трускаві, де, піднявшись на сцену після концерту, Леонід Кучма беззастовно повторив усім за солісткою групи Марією Шалейкевич, виконавцю чудової пісні, слова: «Усі ми прагнемо любові...»

Чим бере за душу ця артистична композиція? Передусім мейором виконання — довірливою, щирою і не гучною. А ще репертуаром, у якому народні мелодії, класичні твори, сучасні мелодії. Артисти не співають, на грають — вони зі сцени ведуть дружній розмову: на таке здатні лише близькі друзі.

Крім задоволення найважливішою пісні, заслужена артистка України Марія

Шалейкевич непервершено виконую власні твори, присвячені Соколю Крушельницькій (отримала гран-прі на черговому фестивалі), Назарію Яремчуку. А італійські пісні і репертуар Робертіно Лоретті... Це ж не лише свідчить проба шати і пісні українських слівників...

До репертуару «Соколи» не увійшла жодна внаслідок мелодія. Інший принципний момент: гурт ніколи не співав під фонограму.

— Під «фенеру» співають або безголосі, або ті, хто не має відповідної апаратури, — каже заслужений артист України Михайло Мачука.

В 1990 році «Соколи» провели понад 160 концертів у Канаді, США, Англії, Виступали в Німеччині, Югославії, Польщі, Росії, Північній, Югославській центрі, де б має ставбирами не злітали високо й красиво голоси «Соколи». Десять десятка власних пісень, десятки народних записів гурт на чотирьох альбомах. Співацька слава розсипалася, але рідко бача теледидарі. Чому? Не хочуть «Соколи» ставати залежними від них, а в їхні чиниць.

Словами, композитор Марія Шалейкевич пояснювала мені це так: — Ми з дів заснували виключнось трьом, пов'язаним між собою, святинями: Богови, Україні, Любові.

Іван ЛІЛЯШ

На знімку: Президент України Леонід Кучма і «Соколи».

Справа не в ковбасі...

Далі так жити терпітися вже немає. Я пережила війну, тяжкі повсякденні рани, а в той час важко не було. Навіть, а кожен роком життя ставало дедалі краще. Нині вже й нації немає — все так аде. Пенсії одержую малу та й ту вже який місяць не платять. Діти від мене далеко, і не мають роботи, бо їхній завод майже не працює. Тож не мають за що прихитати провідати мене, свою маму. З другою донькою, яка живе в Росії останній раз бачилися п'ять років тому — нема грошей на квитки. Скажіть, як нам не сумувати за старими часами, хоча всі і запевняють, що ми сумуємо за дешевим ковбасою. Хіба тільки в ковбасі справа? У мене вчительського стажу 38 років.

Г. ЗАЙКА

вчителька-пенсіонерка

Веселий Кут Новотуркеського району Кіровоградської області.

Бабусі, матусі, сестрички, знайомі дітячки з сусіднього двору... Всім вистачить!

Фото Богдана МАСЛЯНИКА

Ви нам писали...

Дотримуйте слова, чоловікі!

До редакції з Івано-Франківської області надійшли листи Марії Козорік. Жінка скаржилася на те, що п'ять років тому переїхувала прохисто-бувалюванню обидом — «Прут» гроші за цегу, з якої мала намір бугувати хату. Але і досі її не отримала. Скаржу читачка редакції надіслала до обласної державної адміністрації. І нездовіль отримала відповідей: «Череворіччю встановлено, що виконавчий лист, який стягнення 1072 гривень спривченої школи з ПБО «Прут» на контроль в Коломийському міському суді НА виконання судового рішення

Коломийським міським судом виконавчого акту разом з інкасовим дорученням надіслано для проведення безпротестного стягнення в Коломийському міському суді. Агропромбанк Коломийського міського суду, в якому розрахунковий рахунок боржника. Проте стягнення не проваджені у зв'язку з відсутністю коштів на рахунок підприємства. 17.01.97 р. Коломийським міським судом звернено стягнення на виконання судового рішення, яке надіслано до редакції, незрозуміло, коли настане роз'яснення додержавної історії. Про перебіг подій ми повідомимо. Віддалі активі.

Пам'ять

«ТИ НАША СОВІСТЬ, МАМО!»

Добрий день, шановні редакціє!

У липні минулого року в Міністерстві зв'язку України вишлюй у світ художній конверт, присвячений Матері-героїні Олександрі Деревській. Шах до цієї події була нестесний і тривав... п'ять років. Але ця трудна подія, і мріє Деревська, до речок діла Олександрі Аврамович, здійснюється: конверт — мініатюрний пам'ятник Людині, все життя якої було і залишається відтінком Добра, Милосердя і гуманізму.

У сім'ї автора цих рядків, крім інших дорогих серцю реалій, зберігається і один з номерів «Голосу України», вийдений в червні 1991 р. №83, 6 травня 1991 р.

На першій сторінці газети вищєно фотографія в тісному колі житейських дітей — немолода жінка, Олександра Деревська... Мати-героїня, а діти слова: «І її було названо малу пам'яті. Жінка небес, вічна сестра милосердя, чия перемога, а вічна визначалася не кількістю чужих втрат, а кількістю врятованих душ...»

Саме та фотографія стала основою для створення художнього конверта.

Вам пише одна з тих дітей, яких врятувала Олександра Аврамовича.

Низький уклін Вам за пам'ять. — Висока, струнка, худенькі пласі, різні та, з сивиною волосся акуратно зачесане назад, карі, дуже добрі очі. Аксика, жінка, поглядом так і випромінює тепло, заглядає, всіх зігріла б, захистила від біди, — такою вона залишилася у мой пам'яті... наша Мама.

Десять окригів дітей оточила вона увагою, турботою і материнською ласкою. Журналісти та письменники спостерігали, що добрі руки її серце Мами турбувалися

п'ятдесяті двох дитячих доль. Можливо. Я знаю, в сім'ї нас було сорок восьмеро дітей. Під час війни старші пішли на фронт. В останній році в сім'ї нас, дітей, було 42, а дідять шість школярів, решта — малюки. Тяжко, було, голодно, жінка в той нестесний час. Але жінка дуже ми в нашій сім'ї зберігала радість спілкування з Мамой і дітьми, тепло великого кохання, потреба піклуватися про молодих, слабка. Зростає ми в праці. Зразком нестомної турбувалися для нас, дітей, була Мама. Нагодувати, одати і взутти, обпірати, з наймішчим же й колиському заспаївати... На нас виставило в ній материнське кохання і ласка.

Мамині турби Добра, людяності, працотворчості засвоїли ми на все життя. Давно немає в живих вшої Мамі, але сніта пам'ять про неї живе в життєві в серцях її дітей, онуків, правнуків...

Батько роки в нашій сім'ї був добра, традиції один раз на три-п'ять років ми приїжджали в Ромни і сім'ї, дітьми, онуками на могилу Матері виванувати її пам'ять. Чергова, сніма за аліком, зустріч сім'ї Деревських відбулася в серпні 1990 року. Сподіваюся, не останню.

Сьогодні ми, дорослі діти Олександрі Аврамович, живемо в різних державах СНА: в Україні, Росії, Казахстані. Вік і стан здоров'я в старших, різке подорожчання життя стали іспадковим перешкодою для поїздок на такі зустрічі.

Шостого травня 1997 року Мамі виповнилося б 65 років. П'ять діт. Художній конверт, який побачив світ, — найкращий подарунок пам'яті до такого ювілею.

наші серця і не витруять із душі Добра, яке вдалося в нас у дитинстві. Мама. Сподіваюся, тяжкий час ми пережили і, як бувало, зберемося разом реанімоу сім'ю в домі нашого дитинства, сім'я. З дітьми, онуками ми приїдемо на міське кладовище покласти на могилу Матері, покласти хатні до обідька, на якому викрадуємо слова: «Ти наша совість, мамо. Земний уклін тобі. Твої діти». І під цим сорок сім'ї неси.

Дозвольте через нашу газету висловити сердечну подяку творцям конверта «з дітьми», як по-доброму нарекли його в нашому місьцевому відділенні зв'язку, ісе-бай-бай, алами! — Олені Шустик, редакторці районної газети «Зоряний зв'язок», Ларисі Степанівні Клімської, Михайлої Іванівні Стеценку, Наталії Анатоліївні Стас, художниці Геннадії Трохимівні Запорожнюку — всім співробітникам УРПЗ «Україночка», причетним до виколу у світ материнського конверта, побачити «ми здоров'я», доброту в житті, успіхів у творчості.

Виходячи у світ пам'ятного конверта активно справляй мій менший син, онук Олександрі Аврамович і продовжують її благородної справи, Андрій Юрійович Сербін, нині депутат Сіверськодонецької міської ради. Понад десять років займається він виконанням дітей у місті Сіверськодонецьку.

Із вдячністю та повагою від імені дітей Олександрі Аврамович Деревської.

А. СЕРБІНА (ДЕРЕВСЬКА), пенсіонерка.

Сіверськодонецьк Луганської області.

Усміхніться, любі!

Подарунок

У брезані Косе Бараніок Саме паред сятком приніс з лави подарунок сповитий шлагомет. Вайшов в хату такий пишний, Не схилюй на себе. —Діаніс, — каже до дружини, —Що прибрало для тебе. Як розкоши він сій павнуку, У той вечір пізній, Розсміялася по столу Кожностів різні: Ковдра, сукня і пантофи, Я акруї панчохи, Майнорне причадила, Й косметики трохи —Паста, кремні і помади, І з чимось флаконі, І оєсвітлюючі води, Та кисі, лососні. Не забув про лавини Сім'їнини хороши, Хом потратив для дружини Майне усі гроші. Дружина оторопіла: Що ж то означає? Адже грошей дано а хаті І на хліб немає! —Де жав гроші на покупу Отаку багату? —Так сьогодні ж я отримав За той рік зарплату!

Надіслав Олександр БРЮШІНСЬКИЙ.

Сміла Черкаської області.

Симферополь

Невідомі погрожують депутатам

Захистити депутатський корпус автономії від «явного терору бандитів, які користуються політичною підтримкою так званої антикримінальної коаліції», закликав ММС і СБУ член ВР Криму. Виступаючи на позачерговому засіданні, заступник голови ВР автономії А. Данаєв повідомив, що останнім часом «масового характеру набули акції з погрозами і шантажем по телефону», які проводять невідомі проти депутатів кримського парламенту. Нідє-спікер закликав це виключити з юрисдикції влади в Автономній Республіці. За його словами, невідомі погрожують по телефону всім відє-спікера парламенту Геннадія Рубцова, депутата Михайла Вистрова, Вадима Мордашова, Анатолія Малаха, Василь Шпаківна та Юрія Тихонова, а також іще кільком парламентаріям, які боїться розголосу своїх прізвищ.

Луганськ

Уроки пам'яті

Заступник голови Волинської обласдержадміністрації Петро Онухук провів засідання оргкомітету, присвячене вшануванню пам'яті визначного земляка, публіциста, історика, громадського та політичного діяча В'ячеслава Липинського, роковини з дня народження якого відзначатимуть у квітні. Вирішено використувати садібу родини Липинських у Забурку. У Волинському університеті проходять наукові читання, у школах — тематичні уроки та позашкільні заходи. Оргкомітет звернувся з пропозицією до українсько-польського форуму молоді імені В. Липинського представити на розгляд обласдержадміністрації проект пам'ятника славетному земляку.

Одеса

Бери ложку, бери хліб і сідай за свій обід

У школах та дошкільних закладах Одеси відновлюють безплатне харчування 12 тисяч дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей, чорнобильською. На якісь час, посидіючи на нестачу копійки та реорганізацію системи харчування, управління освіти Одеси прийняло безплатне надання обідів дітям. Місцевикомом, засудивши такий підхід, своїми рішенням відновити харчування, віддавши близько 300 тисяч гривень.

«Природна смерть» — це проти природно

РОВІТНИК очисного вибою Віктор Кишляков, інженер, працює в шахті. Товариші підняли його на поверхню й відправили до лікарні. Це нещасний випадок. Мисливий судився з природою, а природою — з ним.

Сталося це в січні на шахті «Московська» виробничого об'єднання «Шахтарськавугілля». Спеціаліст фінансово-увітальний, який називається «природою смертю», приреченому увагу. Так спеціаліст кваліфікує випадки смерті гірників на робочому місці переважно внаслідок серцевого нападу. Випадки ці стали частими на об'єкті з середини 1994 року. І статистика свідчить, що це нещасний випадок. Але цифри свідчать іще в чині у Українській області «природних смертей» зменшується, то в Донецькій області

зростає. Особливо багато випадків припало на січень 97-го, коли із 16 шахтарів, що загинули на виробничій, дев'ять, так би мовити, померли «власною смертю». Назвати її природною лаяке не помертвості.

Екстрасенсера шахти імені Травня виробничого об'єднання «Шахтарськавугілля» Георгія Мартиненка знайшли під землею без ознак життя. Діагноз: гостра серцева недостатність.

У машиніста донецької шахти імені Засядка серце зупинилося в камері підземної машини.

Григорій одного з шахтобудівників управління знерпирити була електропроза на шахті «Росія» виробничого об'єднання «Сєвєлєвугілля». —До різкого зростання природних смертей призвело погіршення професійного добору для роботи в підземних умовах, низький рівень медогляду тощо, — підсумував цифри на одній із своїх нарад заступник Донецького територіального управління Держкомітету України з наглядом за охороною праці Юрій Лушков. —У 1996 році загинуло не пройшли 20 тисяч гірників, і серед них є такі, що мо-

жуть померти просто на робочому місці.

Трапляються випадки, коли комісії не рекомендують використовувати робітників на підземних роботах, проте він продовжує працювати в шахті. У відомому багатопроцесному об'єднанні «Макіїввугілля» таких працівників близько п'ятдесяти, не крадь картина в інших містах. Інстинкт самозбереження вже не спрацював, люди не хочуть втрачати зарплату, хоч і неперугарну, роботу, хоч і важку, підземний стаж, хоч і ціною власного життя.

Контроль за станом здоров'я шахтарів, який створює і невідомий, нині посягає катастрофічно. І це проблема не тільки медична чи гуманітарна, а й соціальна. Зрештою, не треба мати медичну освіту, щоб поставити діагноз «новонароджена» батькові шістьох дітей і зарплатою в 200 гривень. І якщо люди спаній професії не вірять, то і дати їм життя на робочому місці, не доживши до 45—50 років, чи можна назвати таку смерть природною?

Донецька область

Ліна КУЩ.

Чим будемо заправлятися?

Трудовий колектив АТ «Асиманськнафтоорієнтований» що в Луганській області, звернувся з листом до Верховної Ради. Уже третій рік потужність підприємства використовують на одну десятку через відсутність сировини — нафти. Обсяг її перероблення скоротився з 23 мільйонів у 1990 році до 2 мільйонів. Відсутність міжурядових угоди про поставання нафти з Росії, зауцення комерційних структур не дозволяє АТ «АНОС» розв'язати проблему — одержати 6 мільйонів тонн нафти на рік. Іншаке підприємство може перетворитися на купу металобрухту, а його 3-тисячний колектив залишиться без роботи.

Якби працював цей найбільший в Європі завод стабільно, забезпечив би нафтопродуктами дві третини України. А поки що голова правління АТ Метиса Алєох ходить по високим підвалах з однією метою — забезпечити Україну нафтопродуктами, а нафтохімією — роботою. Тим більше, що не за горами весняно-польові роботи чим заправляти сільгоспмашини?

На знімку Вадима АЕСНОГО (ДНАУ): фрагмент установки первинної переробки нафти ЕЛОУ-АВТ-2, поки що непрацюючої.

Пріємні новини

Зійшла «Зоря». Іншої альтернативи немає

1997 рік для Миколайського ВО «Зоря» почався і з маси проблем, і з важливого завдання. А саме: щоб зберегти колектив, треба виготовити турбіни надійніші і дешевші, ніж у конкурентів, які користувалися б попитом у споживачів. Щоб замовник не шукав на стороні альтернативи рідній газовій турбіні, всі заводські служби нині підпорядковані цій стратегічній меті. Головне тепер — освоєння нових виробів, зокрема,

підготовка до виробництва дмгута потужністю 8—10 МВт, розширення географії поставок, пошук інвестицій для технічного переобладнання, сертифікації управління якістю в системі міжнародних стандартів, скорочення всіх видів витрат.

На знімку: слюсарі-монтажники електрообладнання на газоперекачувальних станціях Олєг Тарасенко та Олександр Колесников.

Фото Олександра КРЕМКА.

Школа виховання. Станні в черзі за зарплатою — керівники

Берегівський досвідно-експериментальний завод таражного та діагностичного обладнання нині відомий своїм назві лише наголовою. Третій цей — гордість заводу, — що свого часу єдиний у колишньому Союзі виготовляв діагностичні стениди, простіше тайпирити: дєтєльк: арглату, а вчитимуться з багатьма досвідченими фахівцями, робітниками, які мають «золоті» руки. Залишилися лише ті, хто не може себе убити без рінного вугілля, хто віддав йому десятків років життя, й хто не зміг переаквілізуватися. «човників» тощо. Ім, на часта, сьогодні на заводі робота зникаєшля. Продовжують випускати бензокосилки, бо з газовою приватних автозаводів на цю продукцію завжди є попит. Окрім того, серед основних видів продукції виробляють автоіндикатори та вузлові пачіні апарати.

Однак підприємство хронічно бракує «живих» грошей: розраховуються з покупцями здебільшого бартером. Тож підприємство почало сидіти на гроші, а гроші — на гроші. Хоча рентабельність від цього знайти вусого 5 відсотків, зате підприємство не засмучується на приривках. І це так важливо: дєтєльк: арглату, а вчитимуться з багатьма досвідченими фахівцями, робітниками, які мають «золоті» руки. Залишилися лише ті, хто не може себе убити без рінного вугілля, хто віддав йому десятків років життя, й хто не зміг переаквілізуватися. «човників» тощо. Ім, на часта, сьогодні на заводі робота зникаєшля. Продовжують випускати бензокосилки, бо з газовою приватних автозаводів на цю продукцію завжди є попит. Окрім того, серед основних видів продукції виробляють автоіндикатори та вузлові пачіні апарати.

Микола РІШКО.

Закарпатська область

ЧОРНА КНИГА ПРО ЧОРНОБІЛЬ

У видавництві «Наукова думка» накладом лише 1000 примірників побачила світ актуальна книга «Чорнобильська трагедія. Документи і матеріали». І зовнішня, за оформленням, і змістом вона дієво чорна — асуляючи науковців Інституту історії НАН України, в ній опубліковано понад 600 документів, більшість яких були таємними, не оголошувалися громадськості, що призводило до різного сприйняття чорнобильської трагедії.

Редакційна рада книги на чолі з академіком П. Толочком і група упорядників, очолювана Н. Барановською, докладно багату зусилля, щоб розповісти читачеві історію про те, як відбувалася, діяла і назвала катастрофи ЧАЕС, як реагували

ється належної уваги. Отож, слід невідкладно вирішувати, що надзвичайно складну проблему міжнародним загальною.

Володимир ЧЕРКАС.

ЧОРНОБІЛЬСЬКА ТРАГЕДІЯ

ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ

Наступний пункт з'явився в колективному договорі, затвердженому збором членів КСП «Заповіт Ілліча» (Скадовський район Херсонщини). Доярка, яка виходить на пенсію і має стаж не менш як 20 років, може безоплатно взяти зі своєї ферми найулюбленішу корову. І навіть якщо вона не має такої корови, їй надано право вибору. В Україні Юрій Сластенько казав Наталі Онопrienko право першою зробити свій вибір, а другий сюрприз це дванадцять відсотків тиснути чоловічин, дружинин і дітей, а також отримувати гроші за догляд за випуску, хоч Ілля такото, здається, й не запам'ятовує.

Хто чим по чому, а донські рибоводи ви-

Вельмишановний роялю!

КАБІНЕТНИЙ рояль, що належав співакові світової слави Модесту Менцинському, відтепер звучатиме на його батьківщині. Здалека Скандинавії до Львова реліквію привіз його онук Ганс Менцинський. Він передав унікальний інструмент фірмі «Бекштайн» з дарунком музею Соломії Крушельницької, де створено фонд його діда.

Як вважають дослідники, саме Крушельницька була «хрещеною матір'ю» співака. Сини священника і семінаристу нелегко було вибрати між амвонною сценою. Сумніви розвіяла по-

**Кому до ІКОМу,
тому не до казино**

ЩЕ НАПРИКІНЦІ минулого століття серед львівської інтелігенції зародилася благородна ідея створити музей західноукраїнського мистецтва. Частково допоміг у цьому магістрат, який віддав кошти на придбання деяких приєзжених збірок.

Основна експозиція форму-
валася за гроші, зібрані міською
громадою. Одна з найбільших
колекцій, куплена у подільсько-
го землевласника Івана Якови-
ча, і лягла в основу нинішньої

У передвоєнні роки її фонди поповнили твори з націоналізованих приватних збірок, колекцій Ставропігійського братства духовної семінарії, музеїв історії Яна Собського та релігійного мистецтва. Проте під час

рішили вдарити по безриб'ю раком. Вони взяли розводили раків. Втім, і безриб'я їм не загрожувало: у ставках Дзирибкомбінату вже давно «нагулюють боки» товстолобики, коропи, білий амур, осетрові й королева прісних вод — форель. Невгамовний комбінат закупив дві тисячі штук раків і пустив до спеціально підготовлених ставків. Навесні почнуться нерест, під осінь — маточне поголів'я. Перша товарна продукція з'явиться за два-три роки.

**Пенсіонери зрюкнули дверима
й колагоспу як не було**

Несподіванкою закінчилися звітно-виборчі збори членів КПС України Олександрія Городоцького району Хмельницької області. 59 депутатів з дев'яти районних палат, а також один сенатор подали заяви про вихід із КПС. «Розкольників» вирішили передати своїм дітям в оренду фермерам. Решта, не наважившись на такий радикальний крок, висловилися за створення замість КПС приватно-орендного підприємства, яке очолив учасницького Михайло Островський. Хто програє, а хто виграє, покаже час.

Надивившись Бітнера

3 весни у Верховинському районі на Прикарпатті мають намір вирощувати лікарські рослини. Натуральні лікарські рослини, зокрема, до Червоної Книги, можливо, через те, що найчастіше використовували в своїх рецептах карпатські знахари. Так буде матеріалізовано ідею фонду «Карпатський женьшень». Під цілющі трави відведено понад 50 гектарів, повідомляє ЛІНАУ-Українофанд.

На відміну від знаменитої чеховської шафи, цей предмет справді заслуговує на повагу

чужини спів козачка, Соломля.
Вона ж протегувала Меншикову
до труни Варшавського
оперного театру, звідси і поча-
лося його блискуче сходження
до вершин мистецтва. Тому я
вважаю, що Меншиков по-на-
вчез з двома геніями, далі яких
сам тісно переплелися.

Доброчинному візиту Ганна
Меншиківна сприяли голова
української громади в Швей-
царії Залман Залманович
Українкавський Михайло Гала-
вчук.

— Я зачарований і глибоко
захоплений високим рівнем
культури і духовності україн-
ців — сказав Ганна Менши-
ківна. Це визнається і
шанує до пам'яті видатних зем-
ляків і в розвитку нових ми-
ських традицій. Я маю шасте
почути візиту іродонної хору-
гої катери Грембінг, ініці-
аторки Музею Швейцарії.
Молост Меншиківна бачи-
ла найвищу оцінку.

шеко. Додулися до справ української дипломатичної служби та національна комісія з повернення в Україну культурних цінностей. Привітали ролях асоціація міст-побратимів Екільдунг—Львів, повідомляє ДІНАУ-Українофолм.

**Львівська картинна
галерея відзначає своє
90-річчя каскадом
вернісажів**

[illegible]

Одеський замок, музей найдавніших пам'яток Львова, музей оборонної архітектури «П'ятичарська вежа» — все це філії галереї, названі на срібне ек-

Сторінку підготувала
Людмила ІВАНЕНКО

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколлегия: О. БЛИК (заст. главного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. главного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. главного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСКИЙ, В. СУДЬЯ (заст. главного редактора).

Адреса редакції:
252047, Київ-47,
вул. Нестерова, 4

① ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23;
 телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
 ♦ Рукописів не повертаємо.
 ♦ Висловлюючи з огляду на зміст статті на сторінках газети

Свідectво про реєстрацію періодичного друкованого видання —
КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Учора не варто було надто задирати голову

Сьогодні — можна

Учора був день преподобного Дяна. У народі сякото вірили, що цього дня можна запрогнужувати власну долю, якщо людини встигла побибити від ранку до кінця спалаху сонця. Значить, тепер завжди, що з вітром влітає в село і вітер медового запаху, тоді і тріснує село. Вітер і етнографи трохи пом'якують ім'я цього дня, уточнюючи, що стосується це не найвищомістичніших з пророцтв тих тих, хто цього дня ще й погубив себе негарді. Коли зірочка падала в котиріс з інших днів року, постичати й час від часу закурена українська душа могла роздумувати це так: «То Вкраїна втрапила дичину».

А в неділю — не менш поетичне, але вже безпечне свято Обертіння. За церковним календарем його треба розуміти як віднайдання (обретіння) Чесної Голови святого Іоана Хрестителя. Тим часом у народі кажуть Обертіння і пов'язують цей день з моментом повернення птахів. Першими прирідять жайворонки, потім граки, журавлі, дельки та ремези. Кажуть, що ремези починають будувати свої знамениті химерні гнізда саме на Обертіння. Хоч Божі пташки цього дня і працюють, жінки остерігаються, надто — прати білизну.

▲ Y HBC

Вата — з дьонув

Черкаське АТ «Ватфарм» уперше в Україні розробило цю технологію. Експерти стверджують, така вата за багатьма параметрами переважає традиційну. АТ створило і власну аптечну мережу: 27 аптек, осків та пунктів, які здобули собі популярність високою якістю низькими цінами.

Гроші — з повітря

Вірші, як відомо, ростуть зі сміття, а гроші — з повітря. У цьому можуть покластися чимало харківських фірм. Одна з них узялася надавати допомогу в оформленні віз для виїзду до Аргентини: фірма...
...вала адресу посольства, і не більше. Щоби покласти край цьому нетримистковому бізнесу, посольство Республіки Аргентина змушене було опублікувати в місцевій пресі свої пояснення. І адресу з телефонним...

Олівці — з кедра

Слов'янська лісопильна фабрика (Донецька область) відправляє Томську 12 мільйонів колірних стрічок. Натомість з Росії отримаємо 100 кубометрів кедрової деревини, в яку одягаються олівці. Такі самозамощуємі Слов'янськ провозить із Москвою та Казанню. Слов'янськ, Москва, Томськ і Казань – чотири міста на території СНД, де є олівцеві виробництва. В Україні – воно єдине. Слов'янськ випускає графіти, сувої, шкільні, канцелярські, косметичні олівці, а також склянки – аж 50 мільйонів. Слов'янська, тільки Москва, випускає графіти, а Казань і Томськ – сувої. Слов'янськ, Москва, що ними графіти в Росії нікого про Україну йдуть великих двох

**Виводжу контингент:
тільки «окупантами»
обзиває!**

Мал.Сергія ФЕЛЬКА

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засиовиик —
Верховна Рада

252019, м. Київ-19,
вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить
з 1 січня 1991 року.

Газета виходить 5 разів
на тиждень
(крім неділі
й понеділка)

українське
і російське
Індекс
Тирани

Комбінат друку
видавництва «Преса
України».
047, Київ-47, проспект
Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311041.